

VASARNAP

SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

VASÁRNAP

A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI
MELLÉKLETE.

SUNDAY MAGAZINE

of the oldest established and largest Hungarian
Paper in the United States.

Editor COL. ANDREW CSERNA, szerkesztő.

Edited and Published at Szerkesztőség
és kiadóhivatal
700-710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO.

XXXI. VOL. APRILIS 6, 1923. NO. 14.

SZERETNI

tudni, ez külön készség s sokkal kevesebben rendelkeznek vele, mint ahányan hangoztatják. Oh, ha szeretni tudni annyira egyszerű dolog lenne, akkor nem volnának háborúk, akkor nem lenne szükség mindenféle nemzetközi konferenciákra s abba az esetben valóban nemesebb, tartalmasabb, szebb lenne az életünk. Épen, mert az emberek tulnyomó százaléka nem tud úgy szeretni, mint ahogy a szeretetet Krisztus határozta meg, épen azért annyira keserves, annyira nehéz és fáradságos az élet, az emberi sors.

A SZERETET fogalmát gyakran veszik az emberek az ajkukra, de a szeretet értelmének megfelelően vajmi ritkán tudnak eljárni és élni. És ha azt az igazi keresztény tant, tudniillik "szeresd felebarátodat, mint tenmagadat" igyekeznők átjuttatni a mindennapi életbe, mennyivel kívánatosabb, mennyivel harmonikusabb lenne az emberi sors. De kicsoda képes erre? Kiben él az a lelki erő, amely ahhoz szükséges, hogy önzetlenül tudjon szeretni? Mennyi az olyan ember, aki úgy tud szeretni, hogy ezt az érzését csakugyan fenségesnek és méltóságjeljesnek lehet nevezni. Vajjon mennyi az ilyen ember?

SZERETNI tudni csakugyan nagy és ritka képesség. A szeretetnek nemcsak szavakban szabad megnyilvánulnia, hanem tettekben is kell életet keresnie. A szeretet nem ismer megszórást, kicsinységet és lekicsinylést; a szeretet ellenben annál inkább ismer elnézést, megértést és áldozatkészséget. — Ez a valódi szeretet s ez a valódi szeretet valóban ritka jelenség. Hiszen, ha nem lenne ritka jelenség, akkor nem is kellene szóvá tenni. Ha nem lenne ritka jelenség, akkor nem kellene írni róla. Ha nem lenne ritka jelenség, akkor magától értetődő dolognak kellene minő-

HAFIZ Aktuális Strófái

Diplomaták berkeiben nagy a zsvaj, lárma...
Mindenfélé szaporodik a fascisták száma.
Kutya fiuk a fascisták, sok vizet zavarnak,
Olasz után a bajornak, töröknek, magyarnak.

Mintha csak varázsló kezdne szellemeket hívni,
Gombamódra támad a sok fiuk-Mussolini.
Kutya fiuk a fascisták, sok vizet zavarnak,
Mindent tudnak, csak azt nem, hogy — hát mit is akarnak...!

síteni, ép úgy, mint a napsugarat vagy az esőt.

A SZERETET a jó tulajdonságokat kiemeli és a rosszakat, amennyire csak lehetséges, igyekszik kigyomlálni s csökkenteni. A szeretet örül a más örömeinek s szomorkodik a más bánatán s természetesen nem ismer kárörömet. A szeretet örül a más boldogulásának, ha ezt a boldogulást tisztességes eszközökkel szerzi meg s fájdalmat érez, amikor azt látja, hogy a becstelenség és tisztességtelenség tud érvényesülni. A szeretet, mint valami hatalmas fátyla, amely enyhe és szelíd fényt áraszt, világít az emberiségre s ragyogóvá tesz minden lelket, a melyre fénye ráesik.

EZ az igazi szeretet. Erre az igazi szeretetre csakugyan szükségünk van. Ez az érzés, amelynek uralkodnia kellene a földkerekségén, bárhol élnek is emberek s bármilyen vallást gyakoroljanak s bármilyen fajhoz tartozzanak is. Ez az érzés, amely előtt hódolattal hajól meg minden nemes lélek s amelytől természetesen irtózik és retteg a gyűlölködő lélek. Mert ha a szeretet egyszer csakugyan eléri hatalmát, csakugyan az a tényező lesz az emberek sorában, aminek lennie kellene, békitőnek, egymást közelebb hozónak, akkor a gyűlölet árva madárrá züllik. Ez a magyarázata annak, hogy a gyűlölet miért nem kér a szeretetből. De vajjon a szeretetnek ilyen hatalma mikor fog elérkezni?...

A GÉP

harca az ember ellen — ez korunk egyik legjellemzőbb és legborzalmasabb vonása. Az ember harca az ember ellen, amely a régiebb körök jellemzője volt fennmaradt s hozzá csatlakozott mérhetetlenül félelmebb erővel a gépek küzdelme. Az ember harca két fronton folyik. Az egyik front az embertársak, a másik a gépek felé irányul.

NORMAN ANGEL, a kiváló angol gazdasági szakértő, aki legkorábban, a háboru elején "Rossz üzlet a háboru" című munkájában megjósolta, hogy a világháborunak senkisémet lehet nyertese, hogy a győztes csakugyan veszteni fog, mint a legyőzött. Norman Angel teljesen megbízható adatok alapján kimutatta, hogy ipari balesetek és mérgezések folytán, a modern közlekedési eszközök katasztrófaiban csaknem annyi ember pusztul el, mint a legvéresebb háboruban.

A HÁBORU békében is folyik, láthatatlanul, észrevehetetlenül, lassan, de azért nem kevesebb, vagy csak alig kevesebb áldozattal, halottal, sebesüléssel, mint amikor szabadjára engedik a nyílt csaták furiáit. A háboru jóformán csak azért pusztítóbb, mint a béke, mert a háborus áldozatok számát megnöveli a gépek áldozatainak száma a háboru ideje alatt is.

A MODERN hadviselést a gépek tették oly irtózatossá, elviselhetetlenül pusztítóvá. A gépekkel való hadviselés tette szükségessé az egész népek felvonulását a harcmezőkre. A háboru az emberi társadalom egyfajta végzetes velejárója volt az első emberi közösségek kialakulása óta. De a régiebb körök háborúi még sem váltak az élet katasztrófájává. Sőt, a görög nép a maga örökös harcban álló kis városállamaival, folytonos harcok közepette érte el virágzásának tetőfokát. A re-

A KÖLTŐ

Mert a szava a pénze,
Hát koldus szegénye
Az egész világnak
(E hervadó virágnak)
—A költő.

Szép formák uszálya,
S csak bogozza, kuszálja
Alomcsipkék fodrát;
De ha figyeled jobban,
Hűs szived dobban
Az ivtól, mit örök
Mámorfátylak között
Sejteni enged
És hozzád melenget
—A költő.

Tiszta formák foglya
S a szemétdombra dobja
Akárki jött-ment;
De vágya tüzeben
A sár azon ízében
Lehullik róla,
S ha szivered pattan,
Vagy szent csókok csattan,
Ha igazul érzel,
Vagy emberül vérzel,
Szűz tisztasággal,
Az egész világgal
Ő beszélt,
Hozzád ért,
Benned élt
—A költő.

Pálos Frigyes

nessaince idején ugyanaz ismétlődött meg az olasz népből s a harcokban kiömlő vér a kultúra csodálatos virágait fakasztotta az olasz földön. Az emberi élet minden értékének csak a modern gépháboru az igazi, kérlelhetetlen ellessége.

A GÉP az emberi zsenialitás terméke volt s kezdetben a haladás eszközevé szegődött. A gépek megteremtése nyomán egy új kultúra fejlődött. A gép alázatos szolgálja és lelkes híve volt az embernek magasabb életszínvonalak kialakításában. De e természet folyamatainak egyik törvénye, hogy minden folyamat magával ellenkező irányt váltson ki s azzal elpusztítsa az eredeti folyamatot. A gépekkel elért kezdeti haladási folyamat csakhamar visszajára fordult. A gép fellázadt az ember ellen és az élet ellenségévé vált. A gép a maga borzalmas acélkarjaival torkon ragadott bennünket, a mellünkre térdelt s életünket, céljainkat, értékeinket a maga céljainak szolgájává, eszközevé tette. A gép nem dolgozik többé számunkra, hanem voltaképpen mi dolgozunk a gépek számára. Minden idegszálunk és izomrostunk csak arra jó, hogy a gépek létét tökéletesítsük és vérünk olajozza sima járásúvá kerekeiket.

A GÉP bálványá vált, amely emberáldozatokat követel a maga füstös, marógázokkal telített, koromtól és szénportól szennyes oltárán. Az emberek harca egymás ellen olajért és szénért folyik, a gépek táplálékáért. Gépek mérgező füstje lepi el szobáink levegőjét s az utcákon rohanó, vérszomjas gépek legázoló ereje elől menekülünk.

A GÉP problémája a kor egyetlen igazi nagy kérdése s minden válság és harc, minden borzalom és örület vele függ össze. Az élet végső bukása, vagy győzelme fordul meg e probléma megoldásán.

M

Egy olasz
rikai polgár
mozgalmi
telligens
ságának
mát, am
olasz re

A

tétesek a véle
tétlenül érdek
amerikai polgá
terelnökről, a
kezőket.

Amit most
tulajdonképen
renesszansza.
dön senki sem
gáimat. Egyes
a fascizmusban
kányt. Mások
kutájának né
lessége az olasz
a proletáriatus
törni stb.

A tényállás
egyoldalú és
Olyan, amely
tehat még min
van, oly mozg
hogy a viszony
hanem egyben
változását hozza
szédei és seg
tanúsítják, hogy
megállani ott, a
már eddig is so
megállani az e
állás az, hogy
te meg.

Dacára ann
teg kommunist
foglalni és sok
mondható az,
máris teljesen
az, hogy akkor
ban kormányra
hanyatlóban, de
Viszont azt
mus nem más,
tény az, hogy
a fascizmus ált
iparát újra ép
közé a fascizmus
lom vezetői és
eszmékkel van

A fascizmus
olyan zsilib, am
dalmi eszmék
tereli. Ily érte
hogy a fascizmus
bolsevizmusnak
gyon hasonlít
galom ellene va
van a demagóg
mélyes diktatur
valami nagy t
szabadsággal s

Azonban ez
vezető eszközök
mozgalm ellen
míg a bolseviz
Azonban tény
nagyon is haso
Mussolini a
és szocialista, a
álmodozó szoci
az 1918 előtti
tagjaiból verbu
radalmi körökb
forradalmi vö
lista, sőt egyide
Bianchi, Rossi,
Lanzillo, Terza
éves szindikátis
mutathat fel.

Ezekhez a
tek, akik az elő
rűleteket szerve
a középosztály
mus nem más.
A bolsevizmus
jobban sujtotta

Mussolini és a fascizmus

Egy olasz származásu amerikai polgár, aki bemutatja a mozgalmat, mint az olasz intelligens középosztály fiatalágának diadalmos mozgalmát, amelyet ő maga az új olasz renesszánsznak nevez

AJELENLEGI európai politikai fejtelenségnek kétségtelenül egyik legérdekesebb egyénisége Benito Mussolini, a fiatal olasz fascista miniszterelnök. Ugy Mussoliniról, mint az általa képviselt fascizmusról oly eltérők és annyira ellentétesek a vélemények, hogy már csak azért is feltétlenül érdekes az, amit egy olasz származásu amerikai polgár ír ismertetésül az olasz miniszterelnökről. Irja pedig többek között a következőket.

Amit most Olaszországban látunk, mondja, az tulajdonképpen nem más, mint Olaszország újabb renesszánsza. Azonban bizonyos az, hogy külföldön senki sem ítélte meg helyesen az egész mozgalmat. Egyesek új Szent György lovagot látnak a fascizmusban, amely megfojtotta a bolsevik sárkányt. Mások ismét a nagykapitalisták házőrző kuttyájának nézik a mozgalmat, amelynek kötelessége az olasz kapitalisták érdekeit megvédeni, a proletariátust féken tartani, a sztrájkokat letörni stb.

A tényállás az, hogy a fascista mozgalom nem egyoldalú és meglehetősen komplikált mozgalom. Olyan, amely még mindig nem állapodott meg, tehát még mindig az igazi mozgalom stádiumában van. Oly mozgalom, amelynek célja nemcsak az, hogy a viszonyokat megjavítsa Olaszországban, hanem egyben az is, hogy az értékek radikális változását hozza létre. Mussolini elhangzott beszédei és segítőitársainak ténykedései mind azt tanúsítják, hogy a fascista mozgalom nem akar megállni ott, ahol most van. A fascista kormány már eddig is sokat elért ugyan, azonban nem akar megállni az eddigi eredményeinél. Sőt a tényállás az, hogy az igazi munkáját még alig kezdetre meg.

Dacára annak ugyanis, hogy eddig is rengeteg kommunista pénzalapot, okiratot sikerült lefoglalni és sok kommunistát letartóztatni, még sem mondható az, hogy Olaszországban a fascizmus máris teljesen legyőzte a kommunizmust. Tény az, hogy akkor, amikor a fascizmus Olaszországban kormányra jutott, az olasz bolsevizmus már hanyatlóban, dekadenciában volt.

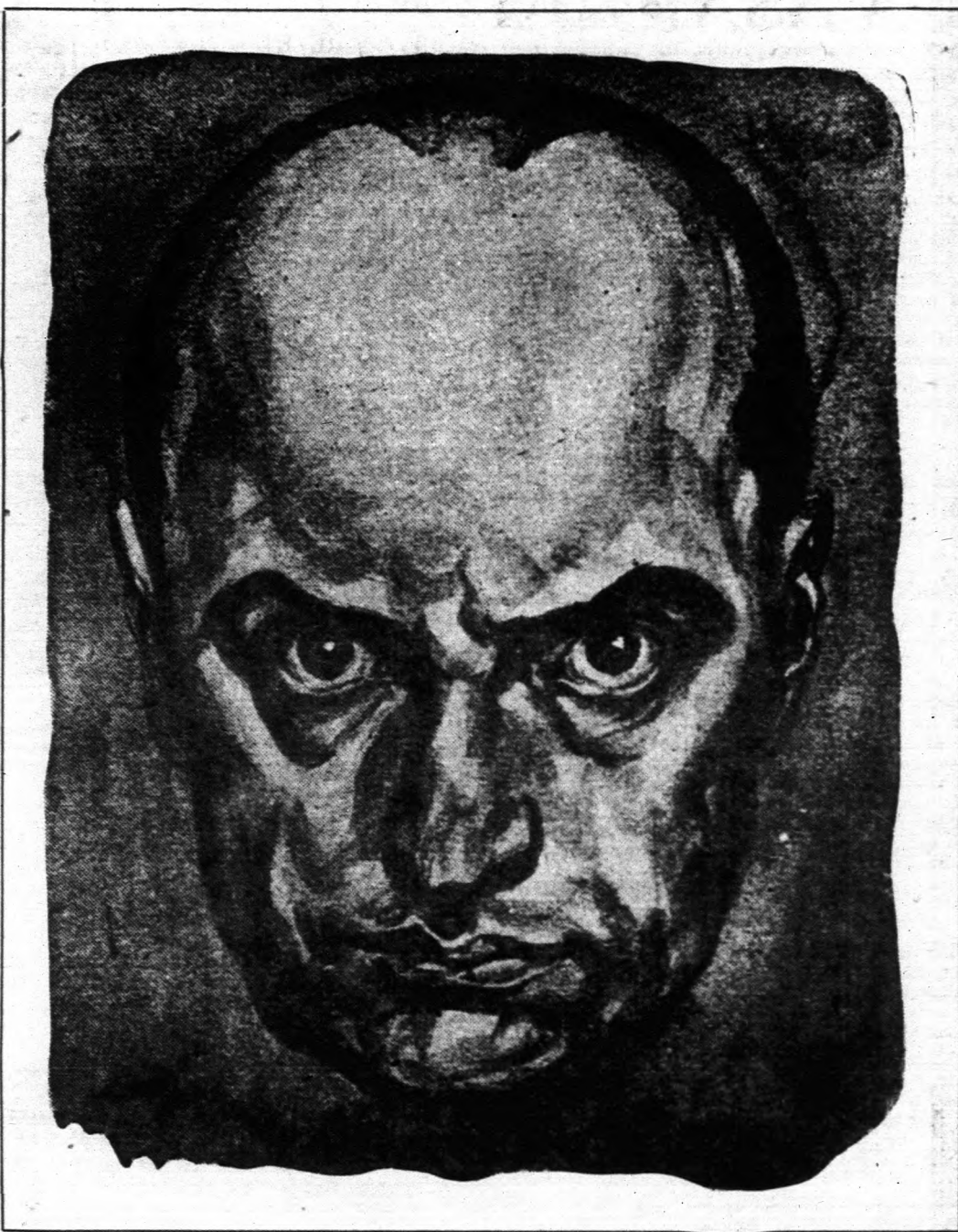
Viszont azt sem lehet mondani, hogy a fascizmus nem más, mint a kapitalizmus eszköze, noha tény az, hogy a kapitalisták egyrésze felhasználta a fascizmus által nyújtott alkalmat arra, hogy az iparát újra építse. Nem a kapitalizmus vakeszköze a fascizmus azért különösen, mert a mozgalom vezetői és tagjai mélyeséges idealizmussal és eszmékkel vannak eltelve.

A fascizmus tulajdonképpen nem más, mint olyan zsilip, amely a népben felgyülemlett forradalmi eszméket, indulatokat, hasznos csatornába tereli. Ily értelemben még azt is lehet mondani, hogy a fascizmus tulajdonképpen örököse az olasz bolsevizmusnak. Tény az, hogy külsőségeiben nagyon hasonlít a bolsevizmushoz. Mindkét mozgalom ellene van a liberális demokráciának, ellene van a demagógiának, mindkét mozgalom a személyes diktatúrát jelképezi és egyik sem viseltetik valami nagy tisztelettel a sajtó és a gyűlekezési szabadsággal szemben.

Azonban ez csak a külsőségekre és a célhoz vezető eszközökre áll. A célokat tekintve a két mozgalom ellentétes mozgalom. A fascizmus építő, míg a bolsevizmus romboló jellegű mozgalom. Azonban tény az, hogy az eszközeikben egymáshoz nagyon is hasonlítanak.

Mussolini maga munkásnak gyermeke. Tudós és szocialista, azonban rendkívül praktikus és nem álmodozó szocialista. A fascista tábor táborkara az 1918 előtti olasz szocialista párt legértékesebb tagjaiból verbuválódott. A vezető emberei a forradalmi körökből kerültek ki. Mussolini maga is forradalmi volt a kora fiatalágában. Szindikalista, sőt egyideig maximalista is. A segédvezérei, Bianchi, Rossi, Rossoni, Massimo, Rocco, Grandi, Lanzillo, Terzaghi és mások multja legalább tíz éves szindikalista, sőt forradalmi szocialista multat mutathat fel.

Ezekhez a vezérekhez azután az alvezérek jöttek, akik az előbbieket felügyeletje alatt a vidéki kerületeket szervezték meg. Ezek legnagyobb részét a középosztály fiaiból kerültek ki. A mai fascizmus nem más, mint a középosztálynak forradalma. A bolsevizmus átka ezt a osztályt minden másnál jobban sújtotta. És tényállás az, hogy Mussolini

nélkül 1919 óta fejtelenségben, gazdasági káoszban élt volna Olaszország. Ekkor azonban a Mussoliniek közbeléptek, hogy a túlzó szocialista terrort a maguk konzervatívabb terrorjával törjék le.

A háború alatt a munkások bérei egyre jobban emelkedtek, mialatt a művelt középosztály állandóan teret veszített és a kisbirtok végveszedelembe jutott. A helyzet 1919-ig nagyon sötét és olyan zavaros volt, hogy jól öltözött ember sok helyütt csak életveszéllyel jelenhetett meg az utcákon. A tisztákat inzultálták, tüntetés tüntetést követett a háború és az iparok "fehérgallérosai" ellen.

Ennek azután az lett a hatása, hogy a középosztály fiai egymásután hagyták el a szocialista tábort és kommunistaellenes szervezetekbe tömörültek. Ezek a fiatalok azután nem sokára megteltek a fascizmus friss szellemével.

Olaszország intelligens fiatalágának mindenkor szüksége volt valami kivezető csatornára, annál is inkább, mert a talentum sok ebben a fiatalágban. Mielőtt az illúziót vesztett szocialistákból a fascisták megalakultak volna, ezt a kivezető csatornát a fiatalok a szocializmusban egyrésztől, másrésztől pedig a katolicizmusban tálták meg. Amikor a fascistákhoz csatlakoztak, úgy vélték, hogy így is tulajdonképpen a régi célokat szolgálják, azonban olyan szervezetben, amely élénkebb, frissebb és amely az újdonság ingerével is hatott. E mozgalomban is a régi előnyökért akartak küzdeni, ugymint a közmunkákért munkanélküliség idején, a fizetések, munkabérek leszállítására ellen stb. A fő különbség azonban az volt, hogy elvesztették az illúziókat a régi internacionális mozgalommal szemben és erős nacionalista eszmékkel teltek meg.

Ugyanabban az időben, vagy talán kissé később, megjelentek az arisztokrácia fiai is, hogy a fascista tábort szaporítsák. A nagytökeésektől jött ugyan pénzbeli támogatás, azonban nemcsak ezektől jött. Minden egyes társadalmi osztálynak szüksége volt enyhülésre és mindegyik hajlandó volt áldozatokat hozni ezért. Olaszország sok kerületében még a földműves osztály is teljesen rokonszenvezett a fascista célokkal. A végső tény azonban az, hogy a fascista mozgalom a fiatalág

mozgalma. Az a fiatalágé, amely keresztülment a háborún és amely társadalmi, vallási és osztálykülönbség nélkül gyülekezett a fascizmus zászlaja alá.

A fascisták nem változtak meg, azonban a fascizmus maga sok tekintetben változáson ment keresztül, mióta hatalomra jutott. Sőt még ma is változik, miközben alkalmazkodik azokhoz a körülményekhez, amelyek a kormányzatban felmerülnek. A párt maga meglehetősen ellentétes elemekből rekrutálódott. Az egyik részük idealista volt, míg a másik a saját javát kereső praktikus opportunisták. Természetes tehát, hogy a kormányrajutás idején nem kezdetett hozzá az építő programjához, olyképen, hogy megtarthassa mind ezeket a széthúzó elemeket. Nyomban erős küzdelem indult meg a fascista tábor hadsoraiban belül. Egyesek folytatni akarták a személyes retorziók politikáját a kommunistákkal és általában az ellentétes nézetű levőkkel szemben, míg mások az ország általános javát tekintették és el akartak tekinteni a személyes sérelmekről.

És végül is Mussolininak és táborának a törvényességre alapított álláspontja győzedelmeskedett. Vége lett a provinciális, vendettával, veszekedéssel járó fascizmusnak, vége lett a helyi, személyes terrornak. A legutolsó kirohbanás a turini volt. Napokig tartottak a zavargások, többben életüket vesztették és a dolog vége az lett, hogy a fascisták helyi vezéreit elcsapta Mussolini.

Óriási segítségükre van természetesen a nyolcvanezer válogatott és fizetés nélkül vakengedelmességgel szolgáló fascista hadsereg, amely Olaszországszerte immár mindenütt alaposan megrendszabályozta a zavargó, törvényt nem ismerő maratóc elemeket, amelyek a közbiztonságot annyira veszélyeztették.

A fascizmusnak általában fő jellemvonása az, hogy ellensége mindenemü rendzavarásnak, törvénytelenységnek. A terrorját is e célból használja és a célból iparkodik leigázni még a parlamentet is, amely azelőtt vesztett személyes csatáknak színhelye volt, azonban Mussolini óta kezes bárányává változott.

Ezek a főjellemvonások az amerikai olasz tudósító szerint. Hogy mik lesznek a fejlemények, azt csak a jövő mutathatja meg.

ROSSZ ASSZONY

Irta: Vajda Ernő

EGY mellék utcában láttam őket először. Alkonyat volt egy sarkon, amint befordulok, szembe jöttek velem: Igóné és fess gyerkőc. Mit keresnek ezek erre!

Az asszony férjét jól ismerem, nem vagyunk barátok, de a családi viszonyaival tisztában vagyok. Gazdag ember, üzletember, derék ember. Egy kicsit korán öregszik, kissé hamar trottlisodik. A felesége igazi szép asszony, egyike a legszebbek között a nőknek, stílus van benne. Nemesek a toalettek teszik nála az eleganciát, de ékszerében, parfümében, minden aprólékos dologban izlést tart, mindebből kultuszt csinál.

Igóné és egy fess kamasz — fogalmam sincs, hogy ki — itt, egymás mellett, az esthomályban, semmi közöm hozzá, de kimeredtek a szemeim.

Visszamentem a sarokra és utánuk néztem. Lassan mentek, inkább csak lépegettek, mint akik minden cél nélkül haladnak, csak együtt akarnak lenni. Ez egy randevu-séta! — állapítottam meg. A szép asszonynak udvarlója van és itt sétáltatják egymást, egy kicsit a városon kívül, este felé, amikor kevesen és kevésbé látják őket. És ha meg is látják, az sem nagy baj, hiszen nincs későn, erőfelel még üzletek is vannak, csak úgy véletlenül látták össze és beszélgetnek.

Beszélgettek. Pár lépést tettem utánuk. Nagyon közel haladtak egymás mellett, a fiatal ember beszélt, a feje igen az asszony felé fordulva...

Nagyon kezdetén lehetett még a viszonyuknak. Az alkonyat, a külvárosi utca, a séta, ez még az első stádium. Talán még nem is veszedelmes. De őszintén szólva, én azonnal an-

nak tartottam, mert egy ilyen esupa élet szép asszonyt nem jó egyedül az utcára engedni — még nappal sem. És a fiu ott mellette, nagyon jóképű, jól öltözött legény! És Igó maga — tudom — ilyenkor az irodájában ül, a vagyonát szaporítja, de a nadrágot nem húzza fel a térdénél, ha ül, a vasalásra nem sokat ad, manzsettjei, mint miniatűr alagszövek, ki vannak téve maga elé az íróasztalra. Ő nem ér reá minden pereben az asszonyára gondolni és... és az ördög nem alszik.

Egy kicsit mosolyogva, de egy kicsit kedvetlenül is állapítottam meg, hogy itt baj van, vagy baj lesz, sajnáltam a férjet, irigyeltem az udvarlót és gyűlöltem az asszonyt. Az ember minden nőre haragszik, aki rossz és nem neki rossz. No, de hát ez nem is olyan biztos. Hátha csak ártatlan alkonyati séta ez. Talán romantikus egy kisse az szép asszony!...

A második eset, amit láttam, már súlyosabb volt. Igók egy két emeletes bérházban laktak, ami egy beépítetlen telekre nézett. Jó hosszú telek volt, egész utcára való, szabályos deszkakerítéssel ellátva és amikor egy napon, déltájban arra megyek, ott találom a fiatal udvarlót. Nem is tudom, miről ismertem meg, hiszen a minap nem láttam az arcát. A fiatal-ságáról, alakjáról, ruházatáról ismertem reá, amint ott állott a palánk mögött és nézett föl a levegőbe...

Én is felpillantok. A levegőben nem volt semmi, de odát a másik utcában, Igók lakásának egyik ablakában ott állott Igóné. Jelekkel beszélgettek egymással. Na, ezt nagyszerűen kifundálták. Onnan tulról, a másodemeleti ablakból ide le csak az látott, aki nagyon figyelte egy pontot, a fiatalember fejét. Innen oda fel pedig kitűnően lehetett látni. A fiatalember fejmozgásával beszélt:

— Igen!... Igen!... Igen! — Nem!... Nem.

Igeneket és nemeket intett, ok biztosan tudják, mi az igen, mi a nem.

Hát szóval így vagyunk. Egy szép asszonyt megint elkönyveltem magamnak a rossz asszonyok közé. Kicsit fájt a dolog, mert én ugynevezett finom lélek vagyok, aki nem hisz a rosszban, nem ad a pletykákra és akinek az asszony különösen szent teremtmény.

De hát ezek, ugylátszik, igen jól értik egymást és amiben a fejüket törik, az nem jó. Mert ha ártatlan, jó dolog volna, akkor miért nem megy fel az udvarló a lakásukba, miért telefonál itt titkos jelekkel és ha egy asszony odaáll az ablakába jeleket adni, jeleket átvenni, az nem véletlenül jár ki alkonyattal a város végére...

MORZSAK.

A honvágy leginkább azt fogja el, akinek az idegenben rosszul megy a sora, vagy unatkozik.

A jó kabátot kifordítják, a jó regényeket lefordítják, mégis leggyakrabban a közönség jár legrosszabbul.

A jó verset megfizetik, a rosszak a szerzője adja meg az árát.

Sok embert a betűk, másokat a számok ábrándítanak ki, legtöbbet pedig a telekkönyv teherlapja.

Szegény férj, szegény Igó barátom! Te is másnak öltöztetted az asszonyodat, te is hiába hiszel apró hízlegéseknek, finoman kitalált meséknek. Rossz vágányon van a feleséged és szívből sajnálom, hogy ezt nekem kell tudnom, látnom. Bár inkább tudnád te!...

Végre harmadszor aztán, amikor együtt láttam őket, mindent megtudtam. Illetőleg aztán semmi sem volt kétséges. Bécsben találkoztam velük egy szép délutánon. A Grabenen sétáltak, Igóné és az udvarlója magukban. A férfi bele is karolt egy-egy perere az asszonyba és erre nagyon dühös lettem. Ha már a sors beleavatott az ő titkukba, detektív nem vagyok, semmi közöm hozzá, de akkor miért muszáj velük foglalkoznom? Utánuk mentem.

Egy kávéháza tértek be. Én is utánuk. Ők egy kis páholy-szerű fülkébe telepedtek le, én fölmentem az erkélyre, a billiárd asztalok mögé, honnan jól láthattam őket.

Üzonnát rendeltek. Bennem forrt a vér, végre mégis csak egy jó ismerősömről van szó és egy kézenfekvő hűtlenségről. Legjobb szerettem volna lerohanni hozzájuk — látásból mind a ketten — de az asszony egész biztosan ismer. Hadd lássanak meg, hadd lássák, hogy látom őket és essenek kétségbe. Most oda kellene állanom eléjük és gyalázatossan lefordítani őket. Ilyen szituációban minden bűnös megijed, óriási sikerként volna! Megölehetném őket az ijedéssel, elronthatnám a jó kedvüket, megakadályozhatnám a mámorukat. Vagy ha most egyenesen a férjnek sürgönyöznék, esetleg telefonálnék. Könnyű volna kitudnom, hova mennek innen, hol laknak, mit csinálnak? Igen, a férjet kell értesíteni. Ez erkölcsi kötelesség, nemes eszelekedés és édes bosszu! Jöjjön és torolja meg az asszony nagy vétkét.

De hogyan torolja meg? Vajjon otthon van-e, vajjon tud-e rögtön jönni? Az, hogy az asszony itt van a gavallérjával, ez annak a jele, hogy ő is biztonságban tudja az urát. Talán üzleti uton jár valahol? Talán csak hetek múlva tér haza? De hát mit jár egy szép asszony ura üzleti utakra? Egyáltalán miért hagyja a férj így egyedül az asszonyát? Ki

BUDÁN.

Sikító sípon, nyers dudán Pest háborodni kezd, Jöjj, drága szűz, a szűz Budán Nem szajha még az est.

Tíztes kisasszony, konyva van, Litániára megy. A sziv ma Pesten hontalan, Jöjj, drága, vár a hegy.

A hegyről meszi látni majd, A völgybe látni majd, De most ne lásd a földi bajt, A fekete bivalyt.

A bold, az ég égi szén, A völgyben veszteleg: Kezed ee fogjam, mégis én, Csak én vezesselek.

Ó, hadd hallgassam el neked Buzgó imádatom, Ó, hadd merengjek el veled Az édes tájakon.

Alpek viharja oly bolond, S a tenger mérgező, De melled áldott rózsadomb, S a bővöd vérmező.

ZSOLT BÉLA.

Chicago társaságbeli hölgy óriási szerencséje.

Ami a híres amerikai gyorsaságot illeti, abban Miss Vivian O'Carra és Frederick K. Weyerhauser, a tacamai fakirály nyolcszázmillió vagyonának örököse, feltétlenül vezet. Reggel kilenckor nyilvánosságra hozták, hogy jegyesek és — dőlben már férj és feleség voltak!

tudja, mi van köztük? A hálószobákba nem lát be senki és rendszeresen megérdemlik a férjek, ha megcsalják őket.

Ott lent ült a kis páholyban ez a szép asszony és eszokoládét iszik. Mellette egy jóvágású gyerek, még csak nem is érett, komoly férfi. Miért ügyel ez az asszony úgy a szavára? Miért boldog, hogy mellette lehet? Talán a tavaszt keresi benne, a fiatal-ság, az élet muzsikája hiányzik a családi életében. Van egy férje, aki mindent megad, megszerez neki, ami szépség, ragyogás van, azt összpontosítja benne. Selyem, bársony, perzsaszőnyeg, velencei tülkő, izes étel, nemes nedű, vakító briliáns, minden, minden az övé, az urától kapja, de a test kultusza itten nem áll meg, a testben vér van, aminek szintén jogai vannak. A vért is tüzzel kell öntözni, vért a vérel, a petyhüdt jólét az semmi, az magában nem elég, sőt a jólét mámor után kiált és ki tudja, én nem tudom, a derék, szorgalmas, egyre gazdagodó Igó, milyen száraz, morgó medve lehet este, munka után, amikor kifáradva, talán — a sok gondtól, munkától — szervi bajokat is szerezve, fáradtam megy be a feleségéhez, aki él, virul, napsugarat, harmatot keres...

Látom, a gavallér ott lent, a kis páholyban most gyújt rá egy cigarettára. Rágyujt, szippant párat belőle és most átnyújtja az asszonynak. Ő maga szívja tovább. És milyen

boldogok mind a ketten! Ennek a gyönyörűségét rontsam én el! Telefon vagy sürgöny a férjnek. Erkölcsi kötelesség! Ugyan, ugyan, hát mi közöm hozzá és miért tenném!

Lassan, vigyázva sompolyogtam el. Messze kerülök tőlük, el is fordítom a fejemet, nehogy meglássanak, hiszen látásból biztosan ismernek. Valósággal szokom ki a kávéházból és kint az utcán lelélek azsa fel.

Remélhetőleg nem láttak meg. Én sem láttam semmit.

Zsoké, a hercegkisasszony vőlegénye.

Jack Anthony, Lady Ursula Grosvenor vőlegénye. Anthony egy egyszerű zsoke, a menyasszonya herceg Grosvenornak a leánya — képzhető, ez az eljövendő frigy miccsoda asszociáció az angol Társaságban.

MORZSAK.

Az építész tervez, a háziur a lakókkal végez.

A könnyelműséget az adósságcsemlés követi. A visszafizetés a megtérés s bűnbánat utja.

Az esküvő előtt mindenki sokkal boldogabb. Eredeti! s miért nem utána is? Mert legtöbbnyire ilyenkor kezdődik a visszafizetés és törlesztés.

Éjjel minden bolt kirakata kívülől egyforma. A betörők mégis különbséget tudnak nagyon hamar köztük tenni.

A tavaszi divat egyik legszebb darabja.

Tailleből készült tavaszi ruha, amelyben az a szép — hogy nem hasonlít az egyiptomi mumiákra. A ruha barna és szürke anyagból készült a sem ujsa, sem öve nincs.

ABRAHAM LINCOLN

The Congressman

A képviselő

(Eleventh Installment.)

(Tizenegyedik folytatás.)

IN the course of a twelvemonth he was engaged to marry her, but something, nobody knows what or how, happened to break the engagement, and to plunge him again in a very sea of wretchedness. Nor is it necessary that we should know about it further than that a great trouble came upon him, which he bore nobly, after his kind.

Few men have had his stern sense of duty, his tenderness of heart, his conscience, so easy toward others, so merciless toward himself. The trouble preyed upon his mind until he could think of nothing else. He became unable to attend to business, or to take any part in the life around him.

Fearing for his reason as well as for his health if this continued, his good friend Joshua F. Speed carried him off, whether he wished or no, for a visit to his own home in Kentucky. Here they stayed for some time, and Lincoln grew much better, returning to Springfield about midsummer, almost his old self, though far from happy.

An affair that helped to bring the lovers together again is so out of keeping with the rest of his life, that it would deserve mention for that reason, if for no other. This is nothing less than Lincoln's first and only duel.

It happened that James Shields, afterward a general in two wars and a senator from two States, was at that time auditor of the State of Illinois, with his office at Springfield. He was a Democrat, and an Irishman by birth, with an Irishman's quick temper and readiness to take offense. He had given orders about collecting certain taxes which displeased the Whigs, and shortly after Lincoln came back from Kentucky a series of humorous letters ridiculing the auditor and his order appeared in the Springfield paper, to the great amusement of the townspeople and the fury of Shields.

These letters were dated from the "Lost Township", and were supposed to be written by a farmer's widow signing herself "Aunt Rebecca." The real writers were Miss Todd and a clever friend, who undertook them more for the purpose of poking fun at Shields than for party effect. In framing the political part of their attack, they had found it necessary to consult Lincoln, and he obligingly sent them a pattern by writing the first letter himself.

Shields sent to the editor of the paper to find out the name of the real "Rebecca." The editor, as in duty bound, consulted Lincoln, and was told to give Lincoln's name, but not to mention the ladies. Shields then sent Lincoln an angry challenge.

It is easy to see that Lincoln refused to consider the matter seriously, and determined to treat it as absurdly as it deserved. He and Shields, and their respective seconds, with the broadswords, hurried away to an island in the Mississippi River, opposite Alton; but long before the plank was set up, or swords were drawn, mutual friends took the matter out of the hands of the seconds, and declared a settlement of the difficulty.

The affair created much talk and merriment in Springfield, but Lincoln found in it more than comedy. By means of it he and Miss Todd were again brought together in friendly interviews, and on November 4, 1842, they were married at the house of Mr. Edwards. Four children were born of this marriage: Robert Todd Lincoln, August 1, 1843; Edward Baker Lincoln, March 10, 1846; William Wallace Lincoln, December 21, 1850; and Thomas Lincoln, April 4, 1853. Edward died while a baby; William, in the White House, February 20, 1862; Thomas in Chicago, July 15, 1871; and the mother, Mary Lincoln, in Springfield, July 16, 1882. Robert Lincoln was graduated from Harvard during the Civil War, serving afterward on the staff of General Grant. He has since been Secretary of War and Minister to England, and has held many other important positions of trust.

His wedding over, Lincoln took up again the practical routine of daily life. He and his bride were so poor that they could not make the visit to Kentucky that both would so much have enjoyed. They could not even set up a little home of their own. "We are not keeping house," he wrote to a friend, "but boarding at the Globe Tavern," where, he added, their room and board only cost them four dollars a week.

His "National Debt" of the old New Salem days was not yet all paid off, and patiently and resolutely he went on practicing the economy he had learned in the hard school of experience.

(To be continued.)

TIZENKÉT HONAP leforgása alatt Lincoln annyira vitte, hogy eljegyzése Miss Toddot, de valami történt, amiről senki sem tud, az eljegyzés felbomlott és Lincoln körülölelte a szomorúság és a bánat. Végeredményében nem is szükséges, hogy ennek a megszakadt eljegyzésnek a részletesebb okait tudjuk. Lincoln férfián viselte el a bánatát.

Kevés férfi rendelkezett annyi kötelességtudattal, mint ő, kevésben volt annyi szivgyöngédség, annyi lelkiismeretesség másokkal szemben s annyi szigor saját maga iránt. A dolog annyira az idegeire ment, hogy végül semmi másra nem tudott gondolni. Nem tudott a dolgai után járni, általában megszünt minden más dolog iránt érdeklődni.

Féltvén értelmét ép úgy, mint egészségét, ha ez így folytatódik, jóbarátja, Joshua F. Speed rábírta arra, akár akarta, akár nem, hogy menjen el vele Kentucky-i otthonába. Egy ideig itt tartózkodtak, Lincoln erősen javult, Springfieldbe visszatért a nyár közepén, régi énjét visszanyerve, habár még messze a boldogságtól.

Egy eset, amely a szerelmeseket megint közel hozta egymáshoz, annyira összefügg további életével, hogyha egyébert nem, ezért is meg kell említeni. Ez volt Lincoln első és egyetlen párbaja.

Ebben az időtájtban James Shields, aki később két háború tábornoka volt és két államnak is a szenátora, Illinois állam auditorja volt, springfieldi központtal. Demokrata volt és származására nézve ir s az irek gyors és hevülékeny temperamentumával és agresszív természetével volt megáldva. Bizonyosan rendeletet jelentett meg az adók behajtására vonatkozólag s ez az intézkedés nem tetszett a whigeknek s röviddel azután, hogy Lincoln visszatért Springfieldbe s a springfieldi újságban az auditort gúnyoló mulatságos levelek jelentek meg, amelyeken nagyszerűen mulatott a város lakossága és Shields természetesen bosszankodott.

Ezeket a leveleket az "Elveszett városból" datálták s egy farmer özvegy írta állítólag azokat, aláírva "Aunt Rebecca." A leveleket tulajdonképpen Miss Todd írta s egy ügyes barátja nem annyira pártszempontból, hanem inkább mulattatás szempontjából. Hogy a kérdésbe politikai kapcsolatot vigyenek bele, érintkezésbe léptek Lincolnnal, akitől mintát kértek s aki olyképp küldte el, hogy az első levelet maga írta meg.

Shields levelet intézett a szerkesztőhöz, hogy megtudja, vajjon ki rejtőzik a "Rebecca" álnév alatt? A szerkesztő, mint ahogy azt a kötelessége megkívánta, érintkezésbe lépett Lincolnnal, akitől azt a választ kapta, hogy a nevet közölje Shieldsnel, de semmiesetre sem a hölgyek nevét. Shields ekkor kihívta párbajra Lincolnt.

Könnyű megállapítani azt, hogy Lincoln nem volt hajlandó az ügyet komolyan venni s arra szánta magát, hogy az ügyet annyira komolytalanul kezelje, amennyire csak lehetséges. Ő, valamint Shields és a segédek, nagy kardjukkal, siettek egy szigetre a Mississippi folyón, Altonnal szemben; de még mielőtt komoly párbajra került volna a sor, közös jóbarátok kivetették az ügyet a segédek kezéből s kiegyenlítették a nehézségeket.

Az ügy persze sok szóbeszédre adott alkalmat és mulatságos megjegyzésre Springfieldben, de Lincolnra többet jelentett, mint pusztán komédiát. Ennek az ügynek a folytatásán Miss Todd és Lincoln megint közelebb kerültek egymáshoz s 1842. november negyedikén Mr. Edwards házában egybekeltek. Ebből a házasságból négy gyermek született: Robert Todd Lincoln (1843. augusztus 1.); Edward Baker Lincoln (1846. március 10.); William Wallace Lincoln (1850. december 21.); és Thomas Lincoln (1853. április 4.) Edward caecemó korában halt meg; William a Fehér Házban halt meg 1862. február 20-án; Thomas Chicagóban 1871. július 15-én és az anya, Mary Lincoln 1882. július 16-án Springfieldben. Robert Lincoln graduált a polgárháború idején a Harvard egyetemen s később Grant tábornok vezérkarában teljesített szolgálatot. Közben hadügyminiszter is volt s Amerika angliai nagykövete s egyéb nagyfentosságú és bizalmat követelő állásokat töltött be.

Miután átessett a házasságon, Lincoln a mindennapi élet gyakorlati munkáját folytatta. Ő is, felesége is annyira szegények voltak, hogy vágyva-vágyódott utjukat Kentuckyba nem teheték meg. Saját kis otthonukat sem tudták megteremteni. "Nincs otthonunk — írta egyik barátjának, — de a Globe vendéglőben lakunk" s hozzátette, hogy az élelem és a lakás össze-vissza négy dollárba kerül egy hétre.

New salemi "nemzeti adósságát" ebben az időtájtban még nem fizette le teljesen s türelmesen és józanul ragaszkodott ahhoz a gyakorlati értékű gazdaságosságához, amelyet a tapasztalatok iskolájában sajátított el.

(Folytatása következik.)

encsége.

Vivian O'Garra
nyolcszázmillió
kor nyilvános
és feleség

ketten!
öröségét ront-
on vagy sür-
Birkólesi köte-
gyan, hát mi
miért ten-

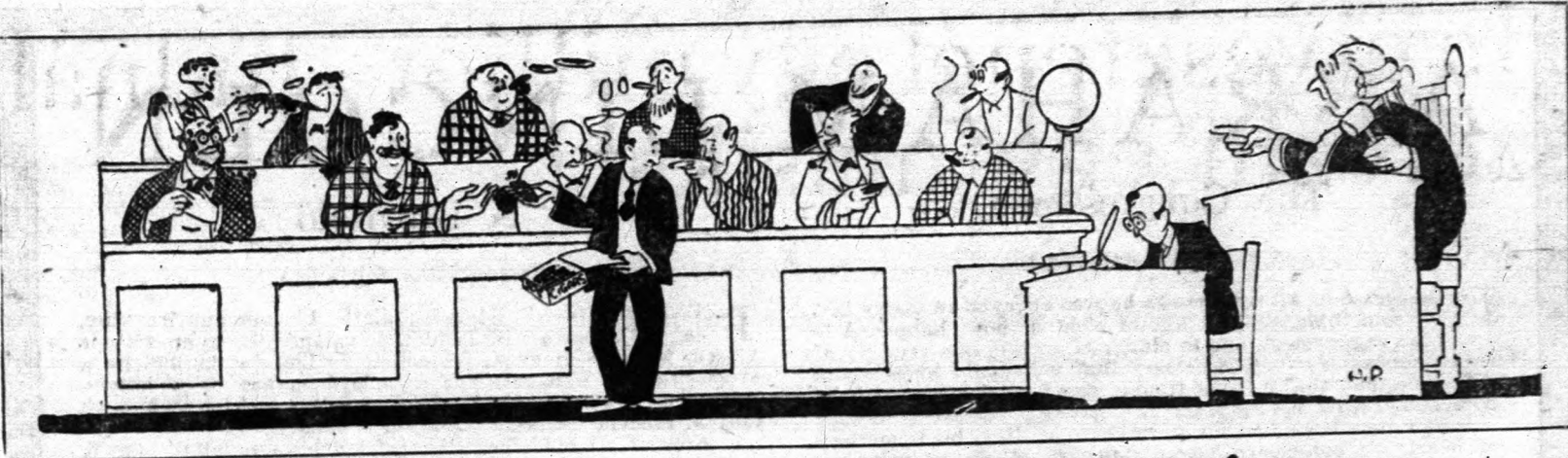
a sompolyog-
erülök tőlük,
fejemet, ne-
hiszen látás-
nek. Való-
a kávéházból
lélekzek esa!

m láttak meg.
emmit.

rcgekisasz-
egénye.

Ursula Gress
Anthony egy
menyasszonya
a leánya —
ljövőendő frigy
az angol Tar-

A MŰVÉSZ FELESÉGE

Irta: Székely Zsigmond

AMINT rápillantott, úgy ejtette el a névjegyet, mintha a kis kartonlap egyszerre tüzes vas-sá változott volna a kezében. A szeme karikára nyílt az ijedségtől és a vállal a magasba rándultak. Egy menekülő mozdulatot tett és az ajkai felcsucosodtak. Azt akarta kiáltani, hogy: Nem! Nem!... De már minden késő volt. Még mielőtt csak a homlokát is végigsimíthatta volna, már egy barnakezű kis kéz félteltozta az ítélfüggőnyt és a jelentkező egy fejbiccentéssel belépett a szobába:

— Bocsásson meg, hogy nem vártam be az engedelmet. De biztos voltam benne, hogy ha bevárom, nem kpm meg. Már pedig én okvetlenül beszélni akartam önnel.

A vendég a kezével intett a szobalánynak, aki csodálkozva, de ijedt engedelmességgel surrant ki a szobából. A vendég bölintott a fejével:

— Ne haragudjék, — mondotta — de természetesen kell találnia, hogy amit mi egymással beszélünk, annak négyzeteként kell elhangzania. Amint hogy én is természetesen találom a meglepetését, mikor egyszerre így betoppan a... barátja felesége.

A művész könnyen megrázkódott. A kábulata kódén keresztül is valami ösztönös, nagy, éles kíváncsisággal, fürkésző szemmel nézte a vendéget. Nem nagy nővést, kissé moett, barna, igen fehér, teltarcu asszony volt, nem éppen szépség, de polgárisan kellemes jelenség. A világos szürke, leányosan tiszta, de nagyos nyugodt, mély, okos és jóindulatu szeme pedig határozottan szép. Egyszerű, de nagyon jó ruha volt rajta és a nagy tisztaság vonzó, forrásvíz illata áradt belőle. Egy pillanatig mozdulatlan állta a művész fürkésző nézését, azután hirtelen az asztalkára dobta a kis selyemtáskáját, kissé furcsa mozdulattal a magasba emelte mind a két kezét és kissé fölényesen, de mosoly és guny nélkül mondogta:

— Amint látja: se bomba, se vitriol! Legyen egészen nyugodt. Nem járok semmi rosszban. Nem kell félnie semmi mérénylettől, se szécánától, de még csak szemrehányástól sem. Nem a féltékeny vagy a megcsalt asszony indulata hozott! Amit én tudok, azt már régen tudom és az indulatom sincs úgy tempirozva, hogy a hatodik hónapban robbanjon fel.

A művész karja meglendült, az arca piros lett és a szája megvonaglott. A vendég azonban keztyűs kezének egy egészen kis mozdulatával beléféltotta a szót, amely belőle kitörni akart. Azután nyugodt, határozott hangon folytatta:

— Igen. A hatodik hónapban. Kérem, ne próbáljon meg se cáfolni, se tagadni. Ez a dolog most körülbelül hathónapos. Biztosíthatom, az én tudomásom biztos és pontos, csak azok az asszonyok — vagy férfiek — nem tudnak semmit, akik nagyon kíváncsiak és

gyanakvók. De én nem vagyok kíváncsi, se féltékeny. Én nem nyomozok és azt bizonyára ön is tudja, nem járok sehová, ahová az uram jár. Minden asszonynak kötelessége, hogy a hivatásuk szerint töltsék be a lelküket. És lelkiismeretem nekem is van. Ez nem kiváltság, ami csak a megjelölteknek és kiválasztottaknak adatott. Megengedi ugy-e, hogy leüljek?

Helyet foglalt egy selyemszéken.

— Az én lelkiismeretem —

az enyém, de a sorsuk mégis az enyémhez hasonló. Miért ne engedhetnék meg maguknak ezek is vigasztalásul ennyi — igazságtalanságot? Hogy magyarázatul csak ennyit mondjunk: férfi! Pédig, ugy-e, még egy férfi se csalta meg a feleségét anélkül, hogy egy asszony ne lett volna ebben a cinkosa? Esetleg egy olyan asszony, aki szintén megcsal egy férfit!

A művész az ajkára harapott a vendége pedig valami gyöngéd sietéssel folytatta:

eleinte nem is tartott rövid ideig — hát... rossz volt. Nagyon rossz... Nagyon nehéz... —

A művész most először nézett egészen nyílt, teljes szemmel a vendége arcába. Ez egy kicsit elmosolyodott.

— Hogy miért nem hagytam ott?... Természetesen ennek sincs semmi nagyrendű vagy emelkedett magyarázata. Miért ne legyenek őszintek?... Egyszerűen: — hiúságból. Tisztára hiúságból. Tudja, mire gondoltam mindig? Arra, hogy mégis csak én vagyok

én szememnek láthatatlanok!... Nem, nekem arra igazán nem lehet semmi jogom, hogy magának valamiért szemrehányást tegyek, vagy valamit megtiltsak. Nekem csak ahhoz lehet jogom, hogy cserébe az é meertésemért és az én... illedelmes viselkedésemért, — megkérjem valamire.

A művész szeme felpattant és a feltárult szemhéj mögül ijedt és gyanakvó pillantás lobbant a vendég arcába. Ez pedig határozottan és nyomatékkal mondotta: — Maguk között az utóbbi napokban történt valami!...

Dölyöntött a fejével, kezét a szék támlájára nyomta és megismételte:

— Maguk között történt valami. Valami rossz. Valami zavaró. Valami, ami ezt a szép, meleg és hosszú, — mert hat hónap egy művész érzésében, édes Istenem, az nagy idő, igen nagy idő... példátlanul nagy időt — megbolygatta... Valami történt. És azért jöttem.

A művész világoskék szeme elmélyült. A színe sötétebb lett és teltebb. Valami fenyegető kíváncsiság ülepedett beléje.

— Ezért jöttem — ismételte a vendég. — Mert ez nagyon rossz — nekem. Nagyon rossz. Az uram, aki hónapok óta csupa csendes sugárzás volt, jó, kellemesen közömbös és néha — ami igazán fölösleges volt, — lelkiismeretfurdalásosan gyöngéd is, — néhány nap óta elviselhetetlen. Szeszélyes, ideges, zavart, zsembes és — boldogtalan. Ismerem ezeket a tüneteket!... Volt idő, amikor, ugy-e furcsa: szinte ujongva fogadtam őket. Örültem nekik! Majdnem azt mondhattam: boldoggá tettek! Csunya dolog, ugy-e: mert a hiúságom és a gonoszságom ünnepeit ebben az örömben. Elégtétel volt és káröröm. Csunya! De mégis elmondom, mert valóban így volt. És elmondom, mert már igazán — megjavultam. Már nincs így. Már bánt, kínoz és — megrémít... Nem akarom többé! Nem bírom többé! Nem kívánom többé! Fáradt vagyok, vagy az is lehet, hogy — önző... A nyugalmat akarom!... Azt akarom, hogy... hogy boldogok legyenek.

Felkelt és a szeme hideg tekintetét erősen a művészre szögezve folytatta:

— Ez a kéresem. Sőt a kívánságom. Maga művész. Az ő — rangjából való. Magának jobban meg kell értenie, mint ahogy én megérthetem és megadhatja neki azt, ami nekem — sincsen. Értsék meg és ne kínozzák egymást! Ennyit, ugy-e, elvárhatok mind a kettőtől!

Nyugodt volt a hangja, nyíltan és nyugodtan nézett a művészre, biccentett a fejével és távozott. Az ajtónál még visszafordult egy pillanatra, mintha várt volna valamit. De a művész nem moccanni se tudott. A szeme lecsukódott, a kezei ökölbe szorultak, az arca égő piros volt, a fogai a forró düh kínjával mélyedtek az ajkába.

FALUSIAK

Irta: Nadányi Zoltán

*A sóhajotok hova leng el?
Ó, kis falu népe, mi fáj?
Ne fájjon a távoli tenger,
ne fájjon a távoli táj.
Ó, kis falu népe, ne fájjon,
hogy Párizsig oly nagy az ut
és elrohan itt a lapályon
a gyorsvonat és tovazug.*

*Nem csillan a tenger elétek,
de tenger a hajnal, az est
és tenger az emberi lélek
és tenger az emberi test.
Es mekkora gerjedelemmel
hullámzik a végtelen ár!
Ember, csüggeteg ember
e tengert láttad-e már?*

*A róna unalma ne fájjon,
az egyvonalu horizont:
hogy nő fel a síma lapályon,
az égboltnak nekiront.
Ember, csüggeteg ember,
kit untat a síma határ,
e csucst láttad-e szemmel?
megjártad-e valaha már?*

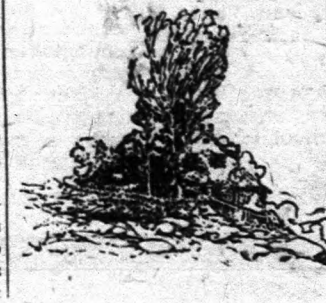
*Közel van, hidd el, a távol,
Nem kell se vonat, se hajó,
mind itt van az, amire vágyol,
mind ami csodálni való:
Gondold meg falusi budban,
ha fáj, hogy a táj sivatag:
voltál-e már a faludban?
és láttad-e már magadat?*

folytatta a vendég — azt parancsolja, hogy így legyen. — Tudatában vagyok a helyzetemnek. Az én uram: művész. Hogy ez mit jelent, azt, ugy-e, komikus lenne, ha én magyaráznom önnem. Egy ember, akinek szárnyai vannak. Nekem pedig nincsenek szárnyaim. Egy kicsit nehéz dolguk is lenne, ha lennének. Hatvankét kiló vagyok és mikor kevesebb voltam, akkor se voltam sokkal kevesebb. Be kellett látnom, hogy én valóban nem tudok vele szárnyalni. És be kellett látnom, hogy ha már nem tudok együtt repülni vele, akkor még kevésbé van jogom, hogy nehezeke legyen, hogy lefogjam a szárnyait. Nincs jogom utját állani, hogy ott keresse az inspirációt, ahol megtalálja. Művész...

A vendég üde, friss szája gyöngén megrándult, mintha egy rövid sóhajást fogott volna fel, azután egy árnyalattal még halkabban folytatta:

— En a magam részéről kevesebb magyarázattal is beértem volna. Ezzel, hogy: férfi. Ez több asszonyra érvényes. Akiknek az ura nem tud úgy énekelni, mint

— Az én uram azonban csakugyan művész is. Nagy és körülrajongott és érdekes és hódító. És az volt akkor is, mikor hozzamentem. El kellett készülvem lennem arra, ami be is következett. De azért, nem tagadom, — nem tudtam mindjárt filozófus lenni. Ne felejtse el, én egy egészen közönséges asszony vagyok. Egy a milliókból. Nekem nincs semmi kivételes tehetségem. Nekem mindent meg kell tanulni, amit tudnom muszáj. Eleinte... és ez az

az, akit — elvett! Akit a feleségévé tett! En!... hát az se volt, egy se örököző... Elmúlt az első, a második... elmúlt a harmadik... Mind elmúlt... És mid után úgy jött vissza, oly megrögtön... oly szerencsétlenül... oly furcsán, oly csapzottan, mint... No, nem mondom!...

Megállt és valami hidegen derűs, éles tekintettel nézett a művészre, aki e tekintet elől lehunyta a szemét és kinyújtott lábakkal, az idegei rettentő feszültségében szinte dermedten ült vele szemben.

Es megint csak az asszony beszélt:

— Most már elhíhet, ugy-e és megnyugodhatik, hogy nem azért jöttem, hogy megöljem vagy a kontyának essek. Magával szemben igazán minden okom megvan, hogy megértő legyek. Mert maga is művész, mint ő! Szintén sas, vagy pacsirta. Szóval valaki, akinek szintén szárnyai vannak és együtt tud repülni vele. Társa a nagy, szép látomásokban, amelyek a közönséges ember szemének, az

Ha szer...

George egy na...
katasz...
s mos...

vagyondát, egy...
más módod a...
előről kezdjél...
lépésre haladva...
Vajjon telje...

Ha elvesztenél egy milliót – tudnál szerezni egy másikat?

George Pirocaco, aki milliomos dohánykereskedő volt egy nap alatt elvesztette egész vagyonát a szmirnai katasztrófában. 50 centtel tért vissza New Yorkba s mosolyogva fogott bele új vállalkozásába. Biztos abban, hogy ismét milliommossá lesz.

VAJAS, VAGY RIDEG, vagy éppen közböcs olvasó, tegyük fel, hogy husz évi szakadatlan és kemény munka után összetakarítottál volna egy milliót. S aztán képzeljük el, hogy valamilyen nagy, könyörtelen katasztrófa folytán hirtelen elvesztetted volna egész vagyondodat, egy penni nélkül állnál s nem volna más módod a vagyon visszaszerzésére, mint hogy előről kezdjél mindent, ismét legalulról, lépésről lépésre haladva újra előre az egész vonalon.

Vajjon teljesen lesujtana-e a szerencse forgan-

dósága és kétségbeesésében talán — az öngyilkossághoz folyamodnál?

Vagy arra a következtetésre jutnál-e, hogy a vagyon mindezek után semmire és bánatos lemondással beletörődnél abba, hogy éppen a legszükségesebbekkel tennessed ezután életedet.

Vagy tudnál-e mosolyogni vesztéseden azzal a benső meggyőződéssel, hogy a sors kiszámíthatatlan utjai újabb vagyon felé fognak vezetni? Tudnál-e olyan optimizmussal új életet kezdeni, mint a milyet Christo George Pirocaco vall magának.

1905-ben jött ez a görög amerikai ide az Egyesült Államokba, szegény bevándorló, aki éhesen várja, hogy a gazdagság e tárházából, mikor jut valami az ő számára is. A dohányiparban keresett foglalkozást. 25 dolláros mechanikus állással kezdte s erről az alacsony szintéről kezdte fel dolgozni magát.

Egy évvel ezelőtt vagyonát jogosan 600,000 dollárra becsülhette. Pénzét Szmirna közelében elterülő hatalmas dohányültetvényekbe fektette be. Itt töltötte a nyarakat, nagyszerű palotájából végigtekintethet a csodálatos szmirnai kikötőn. Magán yachtnak beviteléhez a Földközi tengert. A téli időszakra New Yorkba költözött, nemcsak azokért a fejedelmi élvezetekért, amiket ez az országnyi város nyújthat, hanem azért is, mert ott kitűnően megfigyelhette az üzleti barometert s üzletmenetét e barometer pontos állásához igazíthatta mindenkoron.

S amikor szerencsésének tetőpontján állott, akkor a törökök elfoglalták Szmirnát. A borzalmakban amik a város bevételeit követték, csaknem fél Szmirna a lángok martaléka lett s több ezer ember vesztette el életét. A füstölő romok pedig mélyen maguk alá temették Christo Pirocaco földi kincsét is. Ültetvényei elpusztultak, gyári légték, palotáját kifosztották, yachtnak elkövették. Gazdaságilag mindenét elvesztette s csak pusztán életét menthette meg.

Ekkor visszatért Amerikába s ahogy New Yorkban ismét partra lépett 60 cent volt megkoptott ruhájának minden zsebében együttvéve. Ilyen szerencsétlenséggel szemben csak kevés embernek volna kedve mosolyogni. De Pirocaco nem hallgat egyetlen sópánkodó, sajnálkozó, vagy vigasztaló

szóra sem. Egy kis irodahelyiséget bérelt New Yorkban a Battery-n s az a terve, hogy szerény arányokban dohányügynökségi üzlettel fog foglalkozni. Egyedül egy kis szobában, s csaknem teljesen saját maga intézi minden dolgát. Nagy változás ez, zakatoló gyárak után, a forgalmas irodák után, amelyekben ezer és ezer munkása és hivatalnok dolgozott s juttatta el áruit a világ minden piacára. A legtöbb ember számára ez szívtépő változást jelentene. De még ez a könyörtelen szerencsétlenség sem tudja megakadályozni Pirocaco-t abban, hogy ne mosolyogjon, ne nevéssen s ne bízzon abban, hogy csak néhány rövid esztendőre van szüksége s akkor ismét gazdag lesz, mint ezelőtt. A nagy gazdagság nem bénította meg képességeit.

"Hogy hogyan fogom visszaszerezni a vagyonomat? Először is újra a dohányüzletet fogom folytatni. Egész életemet erre áldoztam s szakértő vagyok legkülönbözőbb mozzanataiban. Nekem ez mindig inkább élvezetet jelentett, mint munkát." — mondta Pirocaco, amikor megkérdezték, hogy most már mihez fog kezdeni.

"Van azonban még egy oka annak, hogy miért folytatom a dohánykereskedelmet. A dohány luxuscikk. A luxuscikkek pedig mindig nagy jövedelmet jelentenek. Ha valaki az élet szükségleti cikkeivel kereskedik, mint élelmiszerekkel, ruházattal, úgy kezét megkötik az árak, amelyeket mindenki ismer. A nagy haszon lehetőségei ott valóban csekélyek. S van igazság ebben a kereskedelmi mérlegben. Hadd keressenek inkább nagy összegeket a luxuscikkeken, mint az élet elemi szükségleteit kielégítő árukon. A dohány még ma sem igazán szükségleti cikk, noha óriási a kereslet iránta. A ravasz kereskedő ennek nagy hasznát veheti, akár veszi, akár eladja ezt az árut.

"A kezdeteim egészen kis arányúak lesznek, nevéstesen kis arányúak, ha azokhoz a méretekhez viszonyítom, amelyekben ezelőtt dolgoztam. A kis pénzzel, amit kölcsön vettem, megnyitottam ezt az ügynökséget. Az amerikai piacon több görögországi dohánykereskedő érdeket képviselem, akik egyébként régi barátaim. Azon a napon, amikor Szmirnából Amerikába érkeztem, a két legnagyobb amerikai dohánygyár állást kínált fel nekem. De az ember sohasem lehet gazdaggá, ha mások számára dolgozik. S ezért inkább kooperatív terveket hajtok végre a saját üzletem keretében. Mindenkinek, a kifizető fiutól fel a legmagasabb rangú hivatalnokig érdekei fognak fűződni ehhez az üzlethez.

"En sohasem ismertem igazán a becsületességnek igazi értékét, amíg néhány hét előtt New Yorkba nem érkeztem. Ilyen alkalmakkor tudja meg az ember, hogy a világ milyen véleményét alkotott az ember előéletéről. Az embernek nagyon ószintén, gyakran kegyetlenül becsúsznak a sikereiről és sikertelenségeiről — de inkább a sikertelenségeiről. Az embernek csak a hirneve marad meg, akár jó, akár rossz az. En most a becsületlen üzleti eljárás évtizedes eredményeit aratom le a magam számára. Igen sok helyről kínál fel segítséget, olyan emberek is, akiket alig ismerek, de akikkel egy alkalommal tisztességgel jártam el. A kicsinyes tisztességtelenségek mindig visszapattannak az emberre és számszorosra megsokszorozva erejükből. Ezeknek nem lesz többé helyük jövő életemben.

"Hogy az üzletemben milyen mértékben tudom ismét megvetni a lábam, az természetesen attól függ, hogy mennyit tudok majd megtakarítani. De akármennyire is szükségem van a pénzre, sohasem fogom felhalmozni. Az ember takarítsa meg keresetének 20 százalékát, a többit költse el. Ez volt az az arány, amelyen akkor életem, amikor még gazdag voltam. Bizonyos kiadásaim eszteleneknek tekinthetnek. En mindent kiélveztem, amit Páris, Monte Carlo, vagy Cairo nyújthat a játék és a löverseny terén. Egy ideig Szmirnában telivér löverseny istállót tartottam. De egy pillanatra sem sajnálom azt, amit az élet élvezeteire költöttem el. Megbeszélhetetlen tapasztalatokat gyűjtöttem s megismertem, hogy a dolgok mit is érnek voltaképpen. Ellenmondásnak látszik s mégis igaz — ahhoz, hogy az ember megtanulja, hogy mint kell takarékoskodni, előbb meg kell tanulnia, hogy mint kell költenie."

"Egyes idealisztikus, vagy radikális nézeteim különösnek tűnhetnek, de én mégis követni fogom őket. Ez be fogja bizonyítani azt, hogy hiszek bennük. A legtöbb ember meglepődnek, ha megtudná, hogy a pénzszinálás művelete milyen közel fekszik a természetudományokhoz. A javak hullámlása és változása egészen pontos törvények szerint megy végbe. Tanuld meg ezeket a törvényeket és sohasem kell szegénynek lenned."

"A legbolondabb ember az, aki a szerencsés pillanatra vár. A szerencse istene uralkodhatik a kártyában, a löversenyen, de semmi köze sincs az üzlethez. Amikor az emberek azt mondják, hogy valaki szerencsés üzlettel vagyont szerzett, akkor voltaképpen azt értik, hogy az az ember éppen készpénz birtokában volt, látta a közelgő kedvező alkalmat s azt is kihasználta a maga előnyére.

(Folyt. a 10-ik oldalon)

atlanok!...
 zán nem le-
 hogy magának
 nyást tegyek,
 ltsak. Nekem
 rom, hogy cse-
 ért és az én...
 ésemért, —
 me felpattant
 éj mögül ijedt
 ás lobbant a
 pedig határo-
 kal mondotta:
 az utóbbi na-
 ami!...
 vel, kezét a
 mta és megis-
 történt vala-
 Valami zavaró.
 szép, meleg és
 at hónap egy
 édes Istenem,
 nagy idő...
 időt — meg-
 mi történt. És
 agoskék szeme
 sötétebb lett
 fenyegető ki-
 beleje.
 — ismételte
 mert ez nagyon
 gyon rossz. Az
 ok óta csupa
 volt, jó, kelle-
 néha — ami
 volt, — lelkiis-
 gyöngéd is, —
 elviselhetetlen.
 zavart, szem-
 talan. Ismerem
 l... Volt idő,
 csa: szinte új-
 őket. Örültem
 azt mondhat-
 ettek! Csunya
 rt a hiúságom
 ünnepeket ebben
 étel volt és kár-
 mégis elmon-
 an így volt. És
 már igazán —
 nines így. Már
 megrémít...
 bé! Nem bírom
 nom többé! Fá-
 y az is lehet,
 A nyugalmamat
 akarom, hogy...
 gyének.
 me hideg tekin-
 művésznőre szó-
 m. Sőt a kíván-
 vész. Az ő —
 Magának jobban
 nie, mint ahogy
 és megadhatja
 kem — nincsen.
 e kinezák egy-
 gy-e, elvárhatok
 tól!
 hangja, nyilán
 zett a művés-
 a fejével és tá-
 nál még vissza-
 anatra, mintha
 it. De a művészt-
 tudott. A szeme
 ezek ököibe szo-
 gó piros volt, a
 h kinjával mé-
 pa.

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rajzoltái
Gene DyRnes

Csintalan Peti & Kalandjai

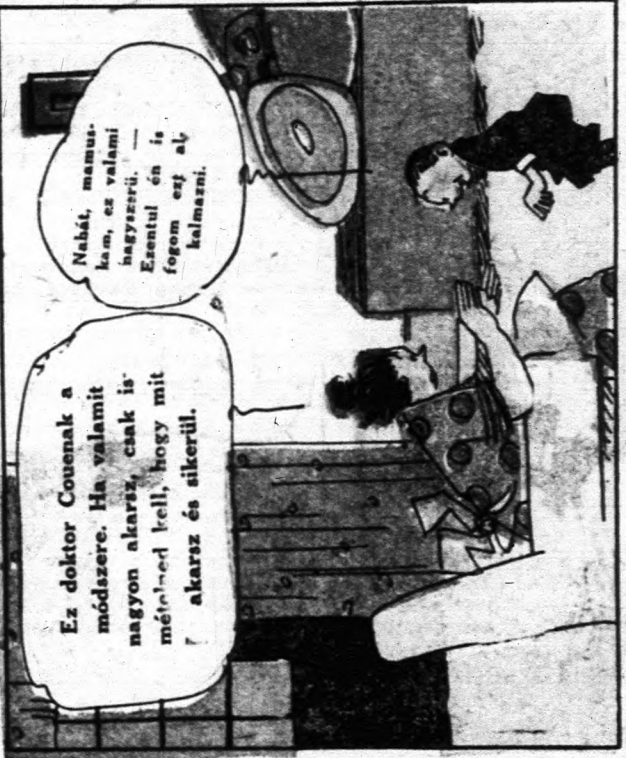
Látod ezt a fogást? Ezt használnád ezen túl.

Készen állsz éppen kedves Petikém!

Mindennap és minden éjen, mindenképpen jobban érzem magamat...

Mit be-szélés-mamut-kám?

Ez doktor Couenak a módzere. Ha valamit nagyon akarsz, csak is méltán kell, hogy mit akarsz és sikerül.

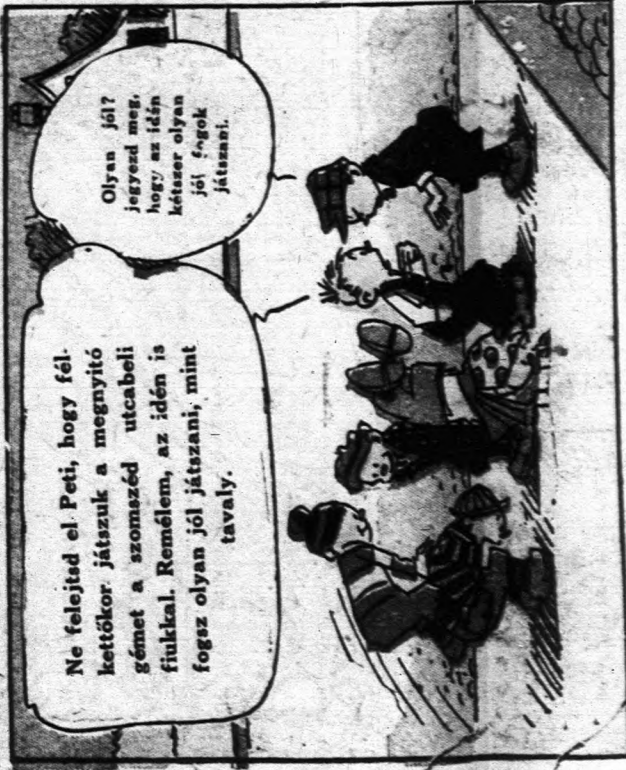
Nahát, mamut-kám, ez valami nagy szerű. Esztul én is fogom egy al-kalmarni.

Hallottatok már az új módzerről? Ha valamit az ember nagyon akar, csak ismételnio kell folyton, hogy mit akar és sikerül. Ez Doktor Kicsoda találmánya.

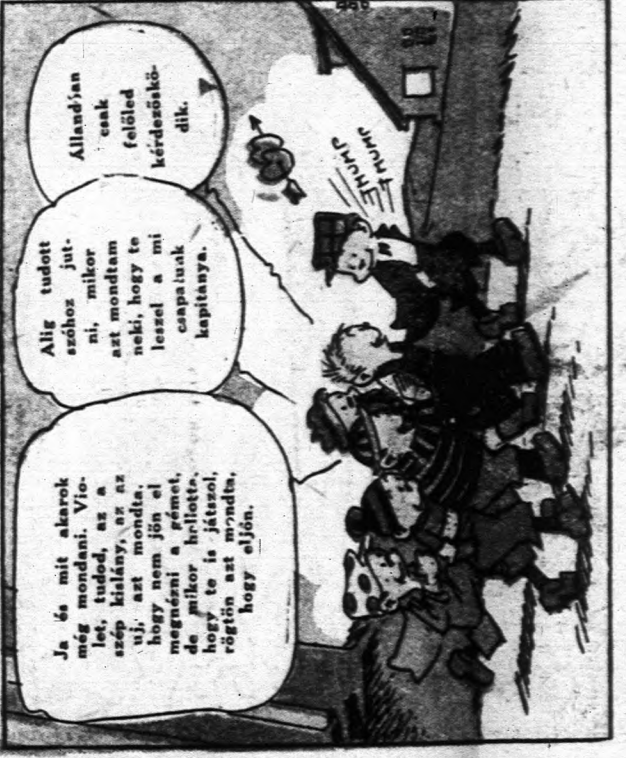
Oh, tudom mi az, hogy mindennap és minden-hogyan jobban érzem magamat.

En is tudom. Pár volt tegnap este nálunk és mindig azt mondtam, jó volna még egy darab, jó volna még egy darab és erre maga adott még egy darabot. Nagyszerű!

Ne felejtet el Peti, hogy fél-kettőkor játszuk a megnyitógémet a szomszéd utcabeli fiukkal. Remélem, az idén is fogsz olyan jól játszani, mint tavaly.

Olyan jól? Jegyezd meg, hogy az idén kétszer olyan jól fogok játszani.

Ja és mit akarsz még mondani. Violet, tudod, az a szép kislány, az az új, azt mondta, hogy nem jön el megrágni a gémet, de mikor hallotta, hogy te is játszol, rögtön azt mondta, hogy elfjön.

Alig tudott szóhoz jutni, mikor azt mondtam neki, hogy te leszel a mi csapatunk kapitánya.

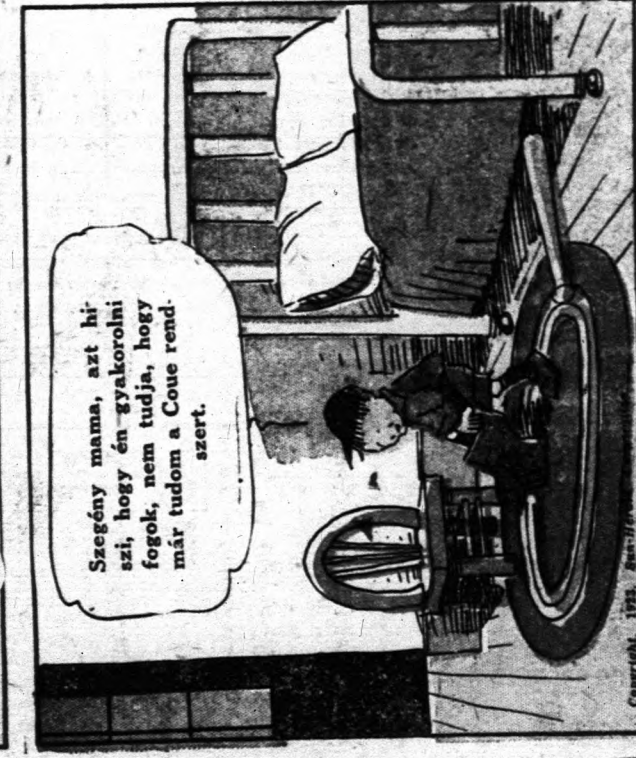
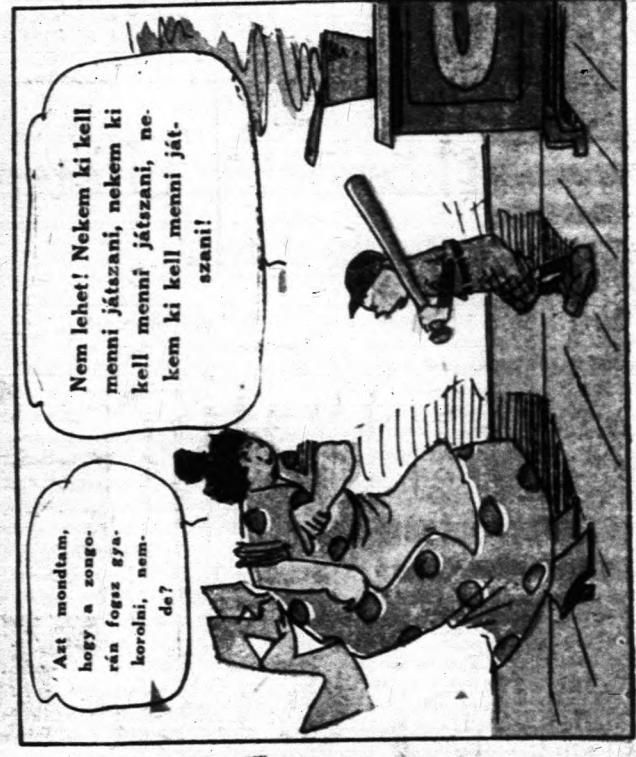
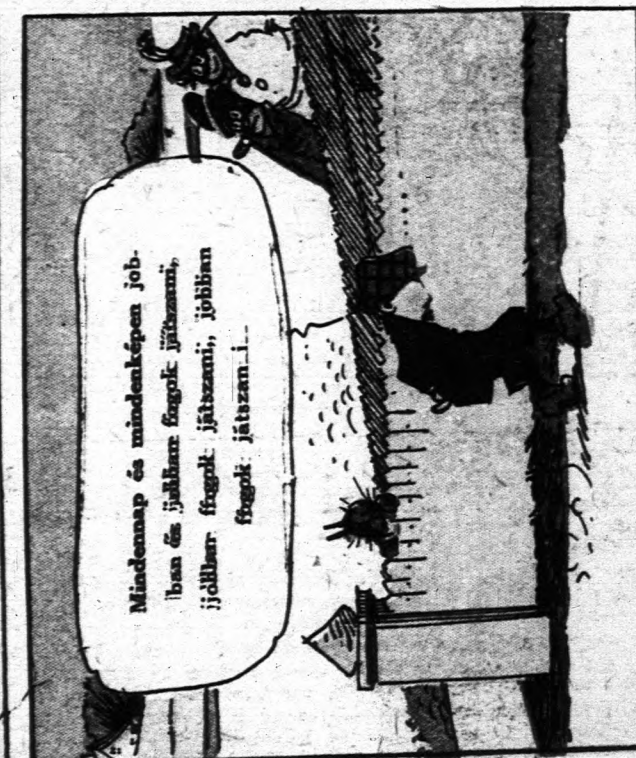
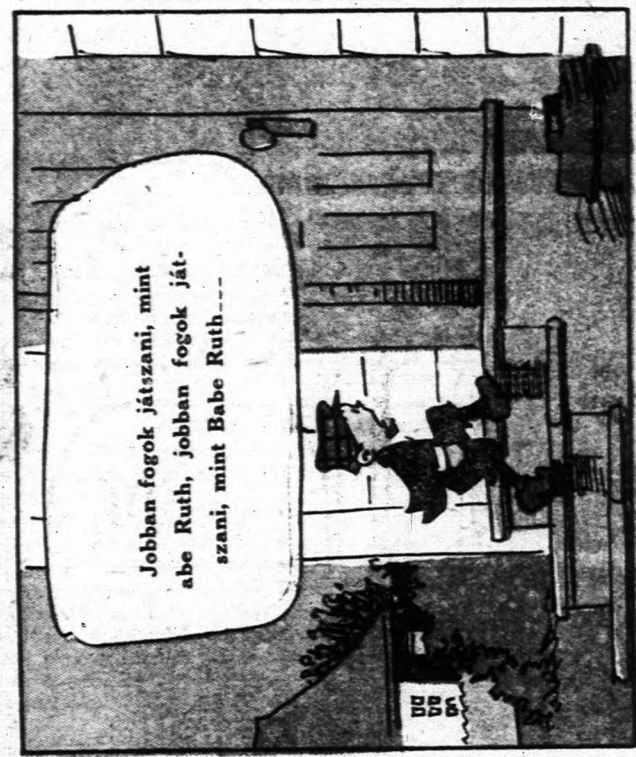
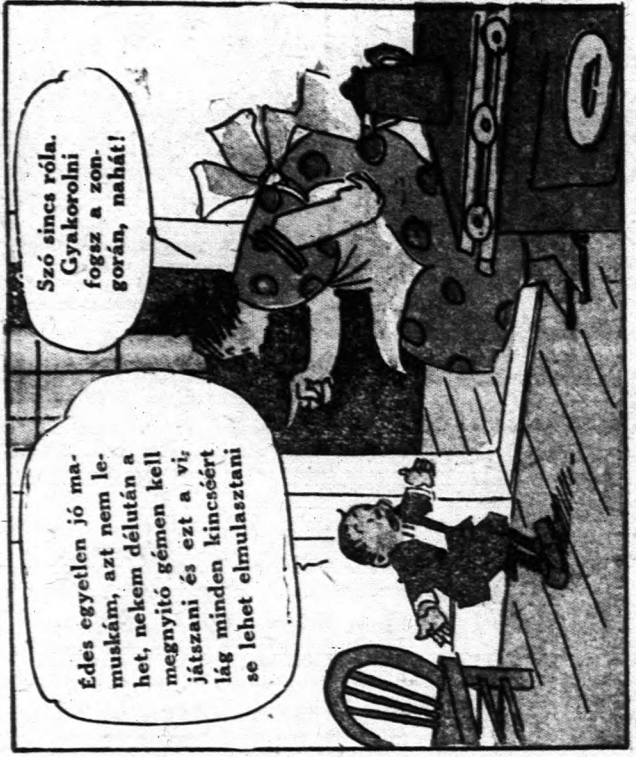
Alland'án csak felled kérdésök-dik.

Biztos, hogy Violet soha életében még volt belém, mint akkor lesz, ha játszani lát majd.

Edes egyetlen jó ma- Szó sincs róla. Gyakorolni fogsz a zon.

Szó sincs róla. Gyakorolni fogsz a zongorán, na hát!

Édes egyetlen jó mamukám, azt nem lehet, nekem délután a megnyitó gémen kell játszani és ezt a világ minden kincseért se lehet elmulasztani

Jobban fogok játszani, mint a Babe Ruth, mint Babe Ruth---

Minden nap és minden képen jobban és jobban fogok játszani, jobban fogok játszani, jobban fogok játszani...

Nem lehet! Nekem ki kell menni játszani, nekem ki kell menni játszani, nekem ki kell menni játszani!

Azt mondtam, hogy a zongorán fogsz gyakorolni, nemde?

Szegény mama, azt hiszi, hogy én gyakorolni fogok, nem tudja, hogy már tudom a Coue rendszert.

Copyright 1923. Reprinted by permission of the publisher.

Kisanyókák

Charles Baudelaire verse

I.

Vén metropolizok még-még rongoskodóban,
Hol vons borzalom és bíbái a vesedő,
Különbő lényeket látvát hajj szeszélyem,
Valami végtelen, párszázoldó szeszély.

Látsz, Epóna: így hívták egykor e nőket...
— Szörnyek; sok hülyeség, torz, elcsúszott alak;
Nők, puposok... De még lelkeik angyalok öszi!
Tépett szoknyában és hűdög kendők előtt

Vacogva fának... a szél ostromát romogva
Nézik, a sok kocsit hogy meg hűdögköl,
Míg körükben — vidám többől szent erejű —
Hűlt koblikhoz tapad a hűdög rothköl.

Tipegnek, bábaszerű ányak támolyogva ing el,
Mint szobott állatok vándorvagonok beteges;
S táncolnak, kényeszerű, mert bennük csüng e
— Szegény csengők — a rossz Démon! — De bármilyen

Borzasztó is, szemük fűrés, éles mint a fűrész
S csillog mint álmódó víz éji kút ólós;
Szemük kis gyermeknek égi mosolyra gyűlő
Szeme, mely rákacag mindenre, ami fény.

— Láttátok? oly kicsiny e kis anyók utolsó
Szállás, deszka-sír, mint a gyermeknek;
Bizarr szimbólum e sok-egyforma koporsó,
Melyet a bölcs Halál tár szemünk elé!

S míg szemem egy ilyen gyöngy árnyat kíséret
át Párizson, e vad és nyüzsgő tengeren:
Ugy érzem, mintha én, jaj, én volnék atyátok
Uj bölcsője felé haladva esendően.

Vagy arra gondolk, számolva, mérgetve,
Ha tőrt és rohatag testük szeszétem:
Mányféle ládát kímél az écs, míg egybe
Belelér végül e sok eltorzult tetem?!

— Szemük kut, mely a könny véréből tavat áraszt,
Téglát, melyben kibílt érc csillog, árva fény;
Szemük titkaiban delejes bájtalai az,
Akit a Kárhozat nevelt föl emléjén.

II.

A vén Frascati vig lányai, Vesztá-papnők,
S Thália szűze, óh! akire már csak a
Holt sugó gondol! és mások, szép, drága vad nők,
Kiket Tivoli szűt virágba valaha.

Mind-mind megrésztél! — De e törékeny ányak
kint van a szűz, hűs és a kín szeszétem,
S ki — míg a Nézetet hűs szűzött női szeszétem —
Igy szűt: "Szűz e hűs szűz Griff, törj az égbe
velem!"

Az egyik otthonát rothogva fut vadonba,
A másik durva férj öklétől reszkett,
A harmadik fiát nyögő átszűt Madonná;
S tengert fahasztani mind sirt már eleget!

III.

Mányat követtem; óh! hány ilyen kis anyókat.
— Egyik a sok közül, mikor az alkonyat
Lángzó szeszétem, sok véres tűzű részt
Hűtött az égbe, merengve ült a pad

Szélén, hallgatva, mily harsogva-döngve játszik
A gárdazenekar, mely rák zug e néha, — szép
Estéken, amikor minden éledni látszik,
Hűs szeszétem a polgárok szívét...

Ott ült, hallgatva, mily harsogva rohamra szűgűd
A szűz e ütődés hogy viselkedik a kett;
Szűz, mint vés szűz, néha kettőre tágult
És márvány homlok borostyánt követelt!

IV.

Igy jártok-keltek, óh szűzök árva lányok,
Élő városok mélyén, panasztalan,
Vérző szűz anyák, szűzök vagy kurtizánok:
És egykor hűztek szűzök mindannyian!

Kik hűztek voltatok, dísz, dícsőség, az élet;
Ma szűz sem hűztek! — Egy-egy rossz barom
Sűrű szűzök vad gúnnyal botlik belétek
S hűztek utcahűzök ugrál szűzökben.

Roncsoltak, léteket szűzölve, szűzölve
A nagy felak alatt, hűztek vés szűzök;
S nem ismer szűz, óh időszerű szűzök!
Örökletbe törő szűz ember-romok!

De én, aki szemem fűzön függözve rátok
Tétova léteket nyugtalan követem,
Ugy érzem, mintha én, jaj, én volnék atyátok
S hogy ez mily furcsa káj, nem sejtitek ti sem.

Látom fölfeslenni ujjong vágatok; engem
Kínosnak régi vig e komor napjaitok;
Minden hűzök itt éi óriás szűzökben
S minden éretyetök lelkeben ég e ragyog!

Roncsok! Testvér-nyak! Családom! — Néma séták
Után alkamra szűz búcsu szava tolu.
Hol lesztek holnap, óh kilencven éves évák,
Akikre Jehova szűz-karma súlyosul?!

SZABÓ LŐRINC.

Antalka megint köszönt az Uristennek

Irta: Zsoldos László

— De az mégis csak borzasztó, lyett, hogy magunkhoz szorítottad volna a nyomorúságunkban, eltassítottad magadtól. És így is megrendítetted a hitében. Igen. A szegény kishivatalnok gyámságát felvonta a vállát, — Pedig most sem lesz más néppen. Arany, most sem. Amint látod, már délután három óra. Nálunk pedig vajakenyér lesz vacsorára, szacharinos teával. Unnepi kiadás.

Aranka mamája előregörnyedve kulcsolta össze térdén a kezét. — Nyomorult élet. Még annak is egy gyereknek sem lehet szerezni egy kis örömet.

Hirtelen felkapta a fejét. — És most mit fogsz neki mondani?

— A férfi újra vállat vont. — Vigyázz, fiam! Nehogy az az állj elő neki megint, hogy rossz volt! Mert egész éven át egyebet sem tett, mint hogy valahányszor megcsókoltam vagy megcirógattam, mindig azt kérdezte szegényke: — Ugy-e, anyuskám, most mindig jó vagyok?

— És te persze bolondjába ráhagytad, hogy (itt szinte csufolódo lett a hangja): mindig jó vagy drágaságom, mindig!

— Természetesen!

— Elég rosszul tetted. Látod, ha előrelátó anya vagy és meg-

fordult keresni és azt kereste álló órahosszat. És most nincs meg a vaj, hanem itt van a borzasztó láz és hideglelés.

Mire meg kellett gyújtani a lámpát, szegény kis Aranka már ágyban feküdt. Antalkának ráakart minden takarót, amit csak lehetett, forró teát itatott vele s így nagynehezen elmúlt a hidegrázás. A kis Aranka már nem fájt. Arca piros volt a forróságtól, szemé különös fényben csillogott. És forró kis ajka láz szavakat suttogott.

A doktor jóbarátjuk, akét egy óra múlva előkerítették, komoly arccal búcsuzkodott Antalkától az előszobában: — Tifusz, edes barátom. Bizony, nem tréfáolag.

Mire az apa visszajött a szobába, a lázbeteg már ott állt az ágyon az édesanyja óv karja közt és borzalmas örömmel sikoltotta: — Apukám, ugy-e mindig jó voltam?! Óh, edes jó Istenkém, köszönöm, köszönöm neked ez a gyönyörű szép, angyalszárnyú esztruhát!

Az anya félrefordított arcán némán perreget le a könnyek. — Fektesd vissza — sugta neki Antalka — én szűzök valamire pénzt keríteni az orvoságra! És miatt lefelé rohant a gyéren világitott lépcsőn, esendően mormolta magában: — Miatyánk, ki vagy a meny-nyekben...

S ahogy hosszú lépteivel elshant az estben a templom előtt, a szegény gyámoltalan, aggódó apa felő alázattal emelte meg a kalapját.

dom neki, hogy tavaly is jó volt, csak becsaptam. — De Tóni!

— Igen — kezdett tüselni Antalka Antal — és legalább egyuttal igazolni is fogom előtte magamat. Megmondom, hogy hiába bíztam, az Isten felénk sem néz. És hogy most már én sem akarok többé az Isten felé nézni. Igen! Te tudod, — nézett élesen az asszonyra — tudod te azt, Arany, hogy már harmadik napja le sem emelem a kalapomat a templom előtt?

— Te?

— En! Nem emelem én! Nem. Már látom, hogy végképp elhagyott az Isten, vagy talán nincs is, — hát mit köszöngessek neki! Haragban vagyok vele és kész! Nincs tovább! Eleget bíztam benne! Eleget imádkoztam hozzá néma, magamban, hogy segítsen meg minket! Titeket! Tégedet, az Arankát! Nem tette, jó! Most itt az ünnepe csak azért, hogy új keserűséget hozzon neked és annak a szegény kishivatalnok! Jó! Nem veszem le előtte a kalapomat! Nem köszönök neki, punkum!

Gyöngye esengetés hallatszott az előszobájton.

— Az Aranka — szűt fűzött Antalkáné és kiment ajtót nyitni.

A gyermek fogvaöngve lépett a meleg szobába: — Ju-ju-ju-jujj, beh fásom, éde-des anyuskám, — sirdogált fájdalmasan.

Antalkáné megtapintotta a kislány homlokát. Az forró volt, akár a kályha. Szegényke, az uton a Nóna alá dugta a vaját, a kis csomag kiesett, aztán visszafordult keresni és azt kereste álló órahosszat. És most nincs meg a vaj, hanem itt van a borzasztó láz és hideglelés.

Ha elvesztenél egy milliót — tudnál szerezni egy másikat?

(Folyt. a 7-ik oldalról)

"Egyik tapasztalatom nagyon jó példa erre. A szmirnai katasztrófa után néhány héttel tizenkét drachmért vásárolhattam volna egy dohány-mennyiséget, amikor biztosan tudom, hogy a dohány ára rövidesen nyolcvan drachmára fog emelkedni. Ha lett volna pénzem, óriás hasznot szerezhettem volna. Egyesek azt mondták volna, hogy szerencsém volt. De erről szó sem lett volna. Egész életemben ilyen alkalmakért dolgoztam. Bukásom óka saját tévedésemben gyökerezett. Vagyonomat olyan országban fektettem be, amelyet állandóan külső ellenségek fegyveres támadása fenyegetett. Drágán fizettem meg ezért a tévedésért. De miért nevezem szerencsétlenségnek. Tévedés volt és semmi más. A szerencse az üz-

letben rihanyagolható mennyiség.

"A tervem most a következők: Dolgozni abban az üzletben, amelynek tanulmányozására áldoztam életemet s amely tudom nagy jutalmakat nyújthat szakértőjének. Mindig csak a magam gazdájá leszek. Szkrupulózusan tisztességes leszek. A keresetem bizonyos százalékát meg fogom takarítani és a többit el fogom költeni. Sohasem fogok a szerencsében, vagy a véletlenben bízni. Biztos vagyok abban, hogy eredményeim lesznek. Néhány év múlva kevés pénz lesz a kezemben. A legközelebbi lépés azután, hogy visszatérjek a dohánytermesztéshez. S végül minden meg fog ismétlődni, úgy, ahogy először történt.

"Ha a tervem nem sikerülne, úgy el fogok bukni. De még akkor is mosolyogni fogok, mert a meggazdagodás más útját és módját is ismerem. Az egyik ut hozzá veszedelmek út vezet. Ott mindig van pénz, ahol veszedelmek vannak. Gondoljunk csak azokra a vagyonokra, amelyek Klondike, vagy az öreg California aranyából kerültek ki, vagy Kimberly gyémántbányáiból. Veszedelmes helyek voltak ezek s az embereket ez tartóztatta. Ha elbukom a dohánykereskedésben, úgy kísérletet fogok tenni az oroszországi olajjal. Nagy kinekek hevernek ott azoknak a keveseknek számára, akik az életüket is hajlandók kockára tenni, csak hogy megszerezzék a kineket.

"Nos, még mindig csodálkozom azon, hogy letörttem s mégis csak mosolygok!"

Akik hívó

ANNYI... eredő, vitában közönségnek ködni: anny pro és eor szó-áradatát zott már bän csodálatos felaprózása ben fizette notizmus am hez, akik ug got más-szlf köze takarza rünek véljü lényegével lap olvasóit. Célunkhoz kijelentjük, választottunk minthogy ne ról akarjuk let lerántani: juk egyszerű azt is, hogy tizmus; chra da-rabbik és rok machina huron pend mutatni öné anyijában v ságból, van "természetfe a különböző rehozta, de böz elnevez ionböz megz zott operáló datételeiben az a belső l a hit produ Legyünk azzal, hogy Mi nem e löl beszélv szekták küls nál kevésb lyek, mater tal oly szép uton, külön mézeti meg tán félelem mitiv, meg művész-öszé vallásrendsz hit, előttük kor a gond arra, hogy világon, hog egész valak lakik és va nak; akikke dekeznie ki saját ér örvényre ke felismeri. egy része téktelen, de ban fontos egy univer laul egyne nek. Ebből indulva me lyét a vilá latában, tá böleszet-pé kot és elu névbe csak a tovafoly Istennek. Mindegy.

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Miben áll a hypnózis?

Akik egy huron pendülnek. — Mi az: Isten? Felragyog a szivárvány. — Pogány hívők és hívő pogányok. — Milyen az embergép? — Fel a kezekkel! — Kétféle a hipnózis. — Megkarja próbálni? — Inkább ne!

ANNYI mindenféle, tudományos és laikus forrásból eredő, vitában volt már a nagy közönségnek alkalma gyönyörködni: annyiszor élvezte már a pro és contra hozzászólásnak szó-áradatát; oly sokszor adózott már bámulattal a hypnózis esodolatos jelenségeinek vásári felaprózása iránt; sőt annyi ízben fizette adófilléreit a hypnotizmus ama papjainak kezéhez, akik ugyanazt a maszlagot más-szinűre festett ostyák közé takargatták, hogy idősebbeknek véljük, ha a hypnózis lényegével megismertetjük e lap olvasóit.

Célunkhoz képest, már eleve kijelentjük, igen szerény címet választottunk e cikkünk fölé, minthogy nemesak a hypnózisról akarjuk ugyszólván, a leplet lerántani, hanem be akarjuk egyszersmind bizonyítani azt is, hogy hypnózis, spiritizmus, christian science, esuda-rabbik és más lélek idomárok machinációja, mind egy huron pendül. Meg akarjuk mutatni önöknek, hogy mindannyijában van valami az igazságból, van valami abból a "természetfeletti" erőből, ami a különböző jelenségeket létrehozza, de ez az erő a különböző elnevezések alatt és különböző mechanikus formák között operáló okkultisták "esodatételeiben" egy és ugyanaz a belső lelki folyamat, amit a hit produkál.

Legyünk először tisztában azzal, hogy mi hát a hit?

Mi nem gondolunk, a hit fölül beszélvén, különböző vallási szekták külső formáságaira, annál kevésbé oly vallásokra, melyek, materialista kutatók által oly szépen megmagyarázott uton, különböző érthetetlen természeti megnyilvánulások folytán félelemből keletkeztek és primitív, meg kevésbé primitív, művész-ösztönből komplikált vallásrendszerekre fejlődtek. A hit, előttünk, ott kezdődik, amikor a gondolkodó ember rájön arra, hogy nem egyedül áll a világon, hogy ő maga nem egy egész valaki, akivel a többi valakik és valamik szemben állnak; akikkel szemben neki védekeznie, akiknek ellenére neki saját érdekeit szükségképpen érvényre kell juttatnia, hanem felismeri, hogy ő maga csak egy része az egésznek, jelentéktelen, de a maga viszonyában fontos, kiegészítő része egy univerzális, elválaszthatatlanul egymáshoz tartozó egésznek. Ebből a felismerésből kiindulva megkeresi a maga helyét a világhoz való viszonylatában, társadalom-erkölcsi és bölcsészeti-politikai rendszert alkot és elnevezi, mert valami névébe csak meg kell merevíteni a tova folyó eszmét, elnevezi: Istennek.

Mindegy, hogy Jehovának ne-

vezük, vagy Allahnak, mindegy, hogy a Pantheizmusban-e, vagy a Nirvanában találja a boldogság tökéletességét, egészen mindegy a mi szempontunkból, hogy a különböző vérmérséklet, világtáji differenciáltság és kulturális tradíciók változata milyen befolyással

virággal és a ragyogó csillagokkal oly egyetlenegy nagy Egy vagyunk, mint amennyire egy velem a fejem, meg a lábam.

Ha pedig ön, Mr. Michael Szabó, aki most e sorokat olvassa, és aki jól-rosszul, de valahogy csak közelebbi isme-

nem szakítja le ön-magát, hogy már kenetese is legyünk kissé, az Élet fájáról, addig, ha csak sebe gyógyítható, meg fog gyógyulni annak az életerőnek erejénél fogva, mely egyformán áthatja a fűszálat és a lepkét, a bolygókat és az embert.

Emberek megpillanthatják az örökkévaló igazságot, de amikor megfesteri óhajták a képét, akkor kiderül, hogy a szerszámok igen gyarlók, melyek rendelkezésére állnak. Innen van a legfrényebb filozófiai tartalmu vallásoknak annyi sallangja, hogy az már teljesen ellepi a magvat: a hitet, és a lényeg helyett a formásoknak szisztemája lesz. — Istenből pedig, aki fogalom volt, nem lesz egyéb, mint puszta név, ami mögé ugynevezett hívők a tudatlanságukat rejtik, lelkiismeretlen papok pedig ön-magukat bujtatják el. És innen van az is, hogy a legnagyobb pogányok és a legkisebb ateisták, Voltaire-tól kezdve a legutolsó természetudományos alapon álló, kör-örvosig, tulajdonképen a legtisztább hitű, a legjószámbóbb, univerzális eszmékért rajongó hívők. Ezeké: a hit, amazoké: a vallás. Ezeké: a lényeg, amazoké: a forma.

E kissé hosszúra nyult bevezetés után, ami azonban, reméljük, ugyanez nem vészett kárba, meg fogjuk érteni, hogy voltak jó- és kevésbé jó-hiszemű lelkek, akik a hitnek pozitív erejét felismerve, egyéni character-jükhöz képest: népboldogító altruizmusával, vagy népboldogító charlatanizmusával hirdették a hitnek, mint esodatévo élet-elixirnek, a receptióját. Istenhez akarták, az Egészet átfogni nem tudó, de az Igazság-szivárvány egy-egy szín-töredékétől megmámorosodott lelki rajongók visszavezetni az embertársadalmat, és morális tendenciák hijával, egyéni érdekből, tettek viszont kísérleteket mások arra, hogy a hitet, ezt a, — ismételjük, — ezt a pozitív Erőt, elszakítva illetőségétől; a nagy Mindenségben gyökerező forrásától, többé-kevésbé hasznosítható. Többé: a maguk, — kevésbé: az embertársaik javára.

A spiritizmus, meg a többi ugynevezett erkölcsi alaplól kiinduló, Hit-utánzatok, legálább theosophikus magyarázatát próbálják adni a materializmussal kacérkodó, de mégis, ennél emelkedettebb reputációt igénylő, ideáinak. Kísérleteket végeznek tour-retour irányban: meg akarják értetni az anyagi jelenségeket, szellemi manifestációkra vezetvén őket vissza, — és elakarják fogadtatni a szellemi fenomenákat úgy, hogy az anyagnak eddig még ismeretlen, de materiális prin-

D A L

VERLAINE.

*Bolyongtam csalfa utakon,
Szenvedve s egyre tétovázva:
Ma, vezetőm! kezéd fogom.*

*Hajnalnak halvány pirkadása
Sugárzott hozzám messziről.
Szemed lön reggelem e gyászba!*

*Egy hang se kelt köröskörül,
Biztatva, menjek csak, ne féljek!
S te szóltál: Járj csak — majd derül!*

*Sírt bennem csüggedőn a lélek
Inséggel telt ösvényemen —
S vigásra egyesítse véled*

A diadalmas szerelem!

Fordította: Radó Antal.

volt az emberi felismerés azonos magvára, hogy az idő és tér keretei között miért alakult ki különböző formákra.

Sötétség vesz körül minket, felhő borul reánk, egy kicsiny résen azonban keresztül tör egy napsugár és akkor felragyog előttünk a sokszínű szivárvány íve. Mindaz a pompás színű csak fénytörése a napsugárnak, az esőseppnek nem voltak képesek tisztán átbocsátani. És a mi emberi értelmünk prizmjában is megtörik a felismerés napfénye: piros, meg zöldes ködök veszik körül az egyes emberek látó-területét és mindegyik megesküdne arra, hogy az a napfény, amit ő lát. Mi, akik messze fölötté állunk ennek a vitaközö látó-csoportnak, mi tudjuk, hogy egyiknek sincs igaza, — és mégis: mindegyikének igaza van.

Ami a gondolatnak szárnyat ad, ami felröpíti lelkünket, (vagy tessék bármi másnak nevezni, ha jobb kifejezésünk volna a Kifejezhetetlen számára) ami filozófiában: tudatosan és ami világokat-átölelő szeretetben: öntudatlanul kerget, űz, hajt a jobb felé, a jó felé az soha, sehol és semmiképen nem egyéb, mint annak felismerése, hogy embertársaimmal és hegyek ormaival, a nyiló

retségben van ön-magával, well ha ön megtudja nekünk mondani, hogy kiesoda is hát az a mister, akit a szomszédai Michael Szabónak neveznek, akkor Aristoteles, Spinoza és Kant meg Bergson után, audienciára jelentkezünk önnél.

Tény az, ami, reméljük, hogy nem szorul külön bizonyításra hogy ha levágja valaki az ujját, azon az ujjon nem nő többé köröm. Viszont mindennapi eset, hogy levágott köröm esodolatos módon újra megnövekedik, amely mirákulummal szemben azonban igen sokan nem "ápolnak" kellő figyelmet. Tény az is, hogy az ujjamon levő seb, valameddig ez ujjam a kezemmel szoros kapcsolatot képez, meglehetősen hamar begyógyul. De nem kevésbé tény s tapasztalt valóság az is, hogy mindazoknak az egyéneknek a mentalitása és lelki forrásokból eredő fizikai közérzete függő viszonyban áll azzal a nexussal, mely őt az egészhez, a... a... az Istenhez fűzi. (Well, engedelmet kérünk a művelt és felvilágosodott öntudatosoktól, de hamarjában nem rendelkezünk más megfelelő névvel.) Amíg valakinek hite van, amíg gondolatban és érzületben egynek tudja magát az egészszel, amíg

ra száguld
a kott;
tárgult
stelt!

nyok,

tiánok:
gian!

az élet:
részeg barom
boldíték
son.

olyogtok
szonyok:
sorsok!
al!

re rátek

átatók
titek ti szem.

ngem
ok;
ben
ragyog!

Néma séták
lul.
ves évák,
al?!
BÓ LÖRINC.

és azt kereste álló
most nincs meg a
itt van a borzasztó
elés.

kellott gyujtani a
ny kis Aranka már
lt. Antalkáné rará-
takarót, amit csak
ó test itatott vele s
zen elmutt a hideg.
Aranka már nem
piros volt a forró
különös' fényben
forró kis ajaka lána
logott.

obaratjuk, akit egy
lőkerítették, komoly
kodott Antalkától az

édes barátom. Bi-
fádolog.

pa visszajött a szo-
teg már ott állt az
lesanyja óvó karja
lmas örömmel sikol-

n, egy-e mindig jó
édes jó Istenkém,
szőnöm nekéd ezt a
ép, angyalszárnyu

félfordított arcán
tek le a könnyek.

vissza — sugta neki
n száradok valamer-
íteni az orvoságra!
lefelé rohant a gré-
lépésén, csöndesen
gában:

ok, ki vagy a meny-

osszu lépteivel elsu-
n a templom előtt, a
noltalan, aggódó apa
emelte meg a ka-

ikat?

lyogni fogok, mert
és módjait is isme-
reken át vezet. Ott
mek vannak. Gon-
yonokra, amelyek
nia aranyából ke-
mántbányából. Ve-
s az embereket ez
hánykereskedésben,
roszországi olajjal,
knak a keveseknek
hajlandók kockára
kincset.

roznak azon, hogy
k?"

ciplumok alá tartozó jelenségei közé sorozzák.

Az a tárgy nem foglalkozó laikus közönség tájékoztatása végett csupán egyetlen példáját fogjuk ideírni ama teoriáknak, melyek azt a csatlakozást védik, hogy világosságot vetítettek az Ember-gépesnek a Világ-műhelyhez való viszonyára:

Az ember, eszerint, nem egyéb, mint egy rendkívül komplikált villamos masina. Még pedig dróttalan szisztemára berendezett elektromos gép. Amit mi akarat-nak és vágy-nak nevezünk, az tulajdonképpen pozitív, illetőleg negatív töltés. A battria ott van a koponyánk hátulján: a toboz mirigy képeben. Kísérletek pedig azt is bebizonyították, hogy az ember-gép, feltartott kezeivel az antennákat helyettesítve Marconi-hullámokat eredményesen felfogott.

Ilyen körülmények között a hit possibilities lelki-erőnek ugyanaz, ami Dempsey-nek az az izom-mozdulat, midőn összehuzza a muszkliját, hogy minél nagyobb legyen a hatás. A hit, ebben az esetben, csak ön-bizalom, saját értékének öntudatra ébredése, erős meggyőződés a lehetőségek valóra-válásával szemben, felfokozott lelki-energia, ami mind, — való és igaz, — a mindennapinál külön, habár a mindennapitól nem különböző, eredményeket produkálhat, — de...

De ez mind csak a körömmek és hajnak az a továbbélése, mellyel még a szervezettől való elszakadása után is vegetál, ideig-óráig: Ami benne élet mozog, az, hogy saját kifejezésünkkel élünk mi is, csak az accumulátorban visszamaradt elektromos energiának a kisugárzása, mely kisugárzása után mivel sem pótolható, önmagából senki és semmi sem termelhet ki energiát, — ha pedig az ember-gép individualizálja magát, hamarabb felemeszi a készletet, könnyebben bekövetkezik lelkének csődje, mintsem akkor, ha a nagy Generátorral összeköttetésben maradt.

Miben áll a hypnózis? — Abban, hogy hiszünk. Abban, hogy nem hiszünk.

Hypnózis úgy jön létre, hogy hiszünk valakiben, vagy valamiben, akit, vagy amit, differenciáltnak tekintünk a hozánk való viszonyában, nem azonos velünk, de egyszerűsmind elveszítjük az önmagunkkal szemben táplált hitünket, magasabbrendűnek, elhátrithatatlannak véljük egy bizonyos személynek, tárgynak, vagy eseménynek a reánk való hatását, — és az történik, hogy míg a hit kapcsán magunkhoz öleltük, önmagunkba olvasztottuk az egyetemet, magunkkal egyé vált az Egész, addig a hypnózis magunk-feladottságában csupán az történe, hogy megsemmisült az egyiségünk szeparáltsága, beleolvadtunk — egy másik szeparált erőbe, amely éppen oly kevésbé kimeríthető, mint bármely egység. Létre lehet hozni vele mindazokat a jelenségeket, melyek a hit pozitív hatását jellemzik, e hatások azonban nem lehetnek állandók és nem lehetnek intenzívek.

Gyógyításai csak addig a határig terjednek, ameddig valószínűs hit szövi át az ugynevezett médium lelki-világát, vagy ameddig a betegségek tünetek nem lépték át a képzelődésből keletkezett szellemi és fizikai rendellenességek területét.

Hypnózis már az eddigiekből is nyilvánvaló lehet önk előtt, nemcsak az, midőn az operátor Svengáli módra "meg-

fői" az áldozatát, hanem hypnózis ugyancsak az is, midőn egy adott körülmény befolyásolja öntudatunkat. Hypnózis ál-hitből fakad az, hogy egy hirtelen támadó veszéllyel szemben annyira tehetetlenek vagyunk, hogy egyáltalán nem is gondolunk védekezésre, vagy menekülésre, hanem egyszerűen "gyökérrel vert a lábunk". Hypnózis az is, hogy egy mély szakadékon keresztül-fektetett deszkán egyszerűen "képtelenek vagyunk átsétálni: a bekövetkező veszély, ami pedig személytelen, de ható egy-ség, fosztott meg bennünket attól a közönséges képességünk-től, hogy járni tudunk. Csak természetes, hogy egy még nagyobb szuggesztió mindezeket kitudja emelni, és innen van az, hogy harcra lelkesített katonáknak semmiképpen nem ver gyökérrel a lábuk, mikor pergő-tűzben rohamra vezénylik őket.

A nagyközönség előtt általában ismert hypnotikus jelenségek abba a csoportba tartoznak, mely személyes szuggesztiók productumait foglalja magában. Vegyük ezeket tüzetesebb vizsgálat alá:

Ahogy egyes emberekre rájlesztéssel, másokra gyengéd megkönyékezéssel lehet inkább hatni, úgy különböztetünk meg a hypnózisban u. n. apai és anyai szuggesztiót. Előbbinek a módszere: parancsoló, féltékeny, terrorisztikus, fellépés, — utóbbié: a behizelgő, bizalomkeltő, megnyerő magatartás. A hypnotizőrnek, az operátornak egyéniségétől függ, hogy melynyiben él az egyik, vagy a másik módszerrel, illetőleg a médium egyéniségétől függ, hogy a módszer közül melyik alkalmazható nagyobb sikerrel. — A fődolog mindenesetre az, hogy a hypnotizáló egyén higgye, vagy legalább is valószínűnek vélje az operátornak természetfeletti képességét. Az ismert hypnotikus állapot létrehozása érdekében tehát az operátornak arra kell törekednie, hogy a médium figyelmét lekösse, kritikai érzéket legyőztesz, szuggesztióival szemben várakozásra készítse, gondolatait arra koncentrálja, hogy amit a hypnotizőr állít, az be is fog következni.

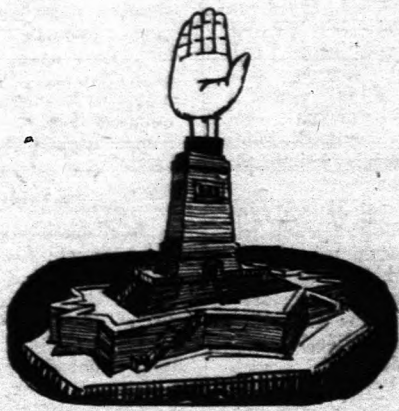
A médium figyelmének lekötésére, ellenálló képességének megtörésére, különböző fogások alkalmazása fejlődött ki a hypnózis története folyamán. Braid egy erősen esillogó tárgyat fixiroztatott a médiumokkal: Luy tanár egy forgó tűkörrel ejtette káprázatba a kísérleti alanyokat; Mesmer és sokan mások, akiknek követői még ma is tulsúlyban vannak, kigyó-módra merően, tágrányított szemekkel néztek a hypnotizálendő szemek közé és úgy fascinálták, megbűvölték, valósággal, a médiumot. Ezzel szemben Bernheim, nancy-i egyetemi tanár, — ahonnan, mellékesen meg-

említve, Coué mester is elindult világhódító körútjára, — azt tanította, hogy sokkal hatásosabb eredményeket lehet produkálni oly módon, ha a hypnotikus állapotra simán, álmot-előidéző monoton szuggesztióval vezetjük rá a hypnotizálendő közeget.

Legkönnyebben azok hypnotizálhatók, akik az engedelmességet megszokták: szolgálatban levők, katonák, könnyen befolyásolható, gyenge akaratú emberek. Emellett azonban sokkal könnyebben hypnotizálhatók az intelligens emberek, mint a műveletlenek, mert amazok már sokat olvastak, vagy hallottak a hypnotizmus felől és erős a hitük benne. Természetesen, a hypnózisra való hajlandóság a legtöbbet jelent. Van, akinél már az első alkalommal, néhány pillanat alatt sikerül, míg másoknál csak több kísérlet után érhető el a kívánt eredmény.

Tessék megpróbálni, Mr. Michael Szabó, ugy-e, így hívják őnt, aki most e sorokat olvasza, ön nagyszerűen tud hypnotizálni. Ön mestere a hypnózisnak. Mindössze azt kell tennie, hogy fog egy jóindulatu lelkét, bevizi a szobába, miután gondoskodott róla, hogy a szoba lehetőleg, kissé el legyen sötétítve, hogy a médiumának a szemét ne érje túlságosan nagy fény. Legelőszőrűbb, ha háttal az ablaknak tetszik ültetni, — úgy könnyebben a falnak lehet állítani. A médium egész könnyedén üljön, minden megerőltetés nélkül, lehetőleg egy puha, kényelmes karosszékben. A szoba ne legyen se túl-hideg, se túl-meleg. Röviden, olyan legyen a helyzet, aminő szinte alvásra csábít. Akkor aztán üljön szembe a kísérleti-nyúlal és tempitott, egyforma hangon kezdje neki szuggesztióit:

"Érzi, amint fáradt lesz? — Tisztán érzi, hogy valami súlyos fáradság nehezedik tagjaira. A feje mind nehezebb és nehezebb lesz. A szemét csak nagy fáradsággal tudja nyitva tartani. Nagyon határozatlanul, elmosódottan lát. A fáradság, most, — érzi? — egész testére kiterjed. Nem képes többé tagjait mozgatni. Minden tagja megmerevedett. Fáradt... nagyon... nagyon fáradt. A szemek lehunyódnak. Ugy. Most alszik. Mindent hall, mindent megért, a mit mondok, de csak azt hallja és csak azt érti, amit én mondok magának. Nem tudja többé a szemét felnyitni. Próbálja meg. Nem tudja. Ön hypnotikus álomban van, amiből az én szavamra fog felébredni. Most alszik és nem képes a szemét felnyitni, hiába is próbálja. Próbálja meg. Nem tudja. Nem képes rá. Alszik."

Az ön médiuma valóban hypnotikus álomba fog merülni, misztér Szabó, de vigyázzon, hogy halkan, határozottan és érthetően végezze a szuggesztiót. Legyen biztos a dolgában, ne éreztesse a médiummal, hogy saját maga kételkedik a dolog bekövetkezésében, mert határozottan bekövetkezik a hypnotikus álom, ha a médiumnak nem hagy időt arra, hogy gondolkodjon, vagy ellenőrizze az állapotát. Határozottan bekövetkezik, ha a hypnotikus álmot, mint valami kellemes, feltétlenül veszélytelen állapotot festi le előtte és meggyőzi, hogy engedelmességre kellek.

Hypnotikus állapotban különböző szuggesztiók felvételére válik alkalmas a médium, melyeknek legalacsonyabbrendű fokozata a fizikai, élettani, testi működés egyes megnyilvánulásainak a felfokozása, vagy szüneteltetése, — magasabbrendű fokozata pedig a karakterre ható, melegségeknek a létrehozása vagy elnyomása. A szemhéjak mozdulatlanúsága után t. i. bizonyos testrészeknek megmerevedését lehet előidézni, például, nem képes behajlítani a kezét, a lábát, a testét, sőt teljes, általános merevgőresöt is lehet parancsolni, olyannyira, hogy két szék közé, a fejével és lábával csak gyengén támaszkodó helyzetbe fektetett médium nemcsak bot-egyenesen kifeszül, hanem még képtelenül nehéz súllyal megterhelve is megtartja merev állapotát. A hypnózis bizonyos elmélyítése után pedig azt is el lehet hitetni az áldozattal, hogy elfelejtette a halló, a beszélő képességét, nem bírja a saját nyévt kiejteni, — sőt odáig lehet a szuggesztiót fejleszteni, hogy hypnotikus állapotban megparancsolt akarataikat holnap, máskor, ellenállás nélkül teljesítse. Post-hypnózisnak nevezzük ezt a jelenséget.

Több éven át folytatott elméleti és gyakorlati kutatásaink alatt oly bízhatatlannak vélt esetek adódtak elő, melyeknek érdekességét csak azért nem óhajtjuk a nyilvánossággal megosztani, mint hogy a hypnózis alkalmazásának joga és helyénvalósága még a hozzáértő orvosok és pszichológusok kezében is kétségbevonható, laikusok számára azo, — van megengedhetlennek tartjuk még csak a csábító kiszínezését is.

A hypnózis, még morális célok érdekében is, visszaélés a Természet egy olyan adománnyával szemben, mely bennünket összekapcsolni van hivatva, de nem egy más, individualizált egyénnel, hanem az egye-temes Egésszel; a hypnózis mindenesetre: visszaélés a hit-tel. (Hangsúlyozzuk, ne tessék semmiféle vallásra gondolni, amikor mi hitről beszélünk.) De föltette alkalmas a hypnózis közönséges erkölestelen üzemek szolgálatában; a csábításnak, felbujtásnak ellenállhatatlan eszköze; semmiestre sem engedhető meg tehát, hogy bárki büntetlenül élhessen vele.

Simogassa meg, Mr. Szabó, hamarosan annak a szegény ördögnek a homlokát, akit az imént a szobába vitt, mondja neki szépen: "Ugy, most már fel fogja nyitni a szemét és igen jól fogja érezni magát." És, ha nem hypnotizál, ön is igen jól fogja érezni magát.

Miskolczi G. Miksa.

Cserfe

FELŐT volt még csak a kód már alát és a külső gyárnyed távoli, szörnyű égesz masszeségben.

Őt állt a sarson... lánul nézte a további... ment el közvetlenül... még megvolt a két láb... tett két keze is, de a... már csak szárnyuk... mélytelen ködök volt... a téli szél hőmpölyg... el. És a hangok is... idgenszerűek voltak, m... ves, visszhangos leveg... tetlen volt megtudni fe... nőt jönnek. A villamos... nek éles hangja a halfü... gatta, hanem maga a k... ban azután, jobbról s... ködből és izzó tárcsáj... tétován imbolygott a k...

A szeme néha fáradt... dott, de mindannyian... feltekintett, mert félt... csak álom lesz az este... volt hat éven keresztül... között, ahonnet ma... ször. Napközben fel... golt, nézegette a Dun... budai ormokat, hanem... csak visszakerült a reg... ahol a kést beleszurta a... más testébe.

Amikor már nagyon... nézett az égre, azután... tett a ködben, de az An... nem látta sem itt, se... furesa, pergő nyelvése... lotta sehol, — titkon... bolondos dolgokat mo... magában, hogy a szeme... radjon, azután hazame... nához, aki befogadta.

Éjszaka nem történt... kónos, — néhány régi... sárol és a csilagbúllás... dott, hanem reggel, am... ébredt, szinte megölte a...

Ekkor reggel

Cserfes Anna siremléke

Irtta: Cholnoky László

FELŐT volt még csak délután, de a köd már aláereszkedett és a külső gyárnegyed fénye mint távoli szörnyű égés deréngett a masszességben.

Ott állt a sarokban és mozdulatlanul nézte a tovasietőket. Aki ott ment el közvetlenül előtte, annak még megvolt a két lába, a zsebre tett két keze is, de a tuloldaliak már csak szárnyukszeggett, reménytelen ködgyöcek voltak, akiket a téli szél hömpölygetett maga előtt. És a hangok is titokzatosak, idegenszerűek voltak, mert a nedves, visszhangos levegőben lehetetlen volt megtudni felőlük, honnét jönnek. A villamos csengőjének éles hangja a balfület sanyargatta, hanem maga a koesi, nyomban azután, jobbról siklott elő a ködből és izzó tárcsájának fénye tétován imbolygott a ködben.

A szeme néha fáradtan lecsukódott, de mindannyiszor riadtan feltekintett, mert félt, hogy újra csak álom lesz az egész, amint volt hat éven keresztül a négy fal között, ahonnan ma jött ki először. Napközben fel-alá csatangolt, nézegette a Dunát, a sötét budai ormokat, hanem délutánra csak visszakerült a régi helyére, ahol a kést beleszurta a lány párnás testébe.

Amikor már nagyon fázott, felnézett az égre, azután széttekintett a ködben, de az Anna szemét nem látta sem itt, sem amott; furcsa, pergő nyelvelését nem hallotta sehol, — titkon sirdogált, bolondos dolgokat mondogott magában, hogy a szeme tiszta maradjon, azután hazament a rokonához, aki befogadta.

Éjszaka nem történt semmi különös, — néhány régi iskolatársáról és a csillaghullásról álmodott, hanem reggel, amikor felébredt, szinte megölte a szomorúság.

A szoba jéghideg és bűzös volt; a rokona, szegény munkásember, már fent volt és keserű, irigy szidalmakat feccsített feléje a naplopó csavargókról és börtönvirágokról. Még feküdt, még remélte, hogy elmúlik minden, pedig akkor már porban hevert minden, amit a szabadságról álmodott.

Felöltözött és elsieltett. Pénze még volt; beült egy kávéházba és amíg átnehegedett, csodálatos terveket szőtt magában. Tudta, hogy nem lesz belőlük semmi, de egyéb dolga nem volt.

Azután elsieltett megint a régi helyre, a Külső Váci-ut és a Sorompó-utca sarkára.

Sokáig állt ott és nézte a fakósárga, kétemeletes házat, ahol valamikor Anna lakott. Egyszer azután, pedig nem is volt szándékában, belépett a kapun és benyitott a házmeesterhez:

— Jónapot kívánok — mondta és könnyedén meghajolt — egy kérdéssel volnék bátor... bár kisé különös... de már így van! Mert hat év előttről van szó!... Hatév előtt itt lakott ebben a házban, az első emelet nyolcadik száma alatt, bizonyos Sztrinkovics Anna nevű varróleány... úgy is mondták, hogy Cserfes Anna, mert mindig kötekedett az udvarlóiival... és hát hogy itt lakik-e még, vagy mi és hogy hogyan lett vele és ilyesmi...

A fiatal asszony, a házmeesternek, elővette a lakók jegyzékét, dühönten csapkodta ide-oda a szennyes lapokat, de már a duzmadt arcról, a tétova, bárgyú nézéséből látható volt, hogy nem lesz a dologból semmi. Hanem akkor a házmeester anyja, aki odabent piszkogott a szobában, szintén kijött és diadalmasan félrelegyintve a

menyét, azt mondta:

— Emlékszem a Cserfes Annára!... Meghalt!... A szeretője egy este részegen leszúrta.

Tudta, hogy ezt fogja hallani, tudott mindent előre, mert nem is lehetett másként, de azért a szíve betegesen hánykolódott akkor is, amikor a piszkos könyvet nézdeltek és akkor is, amikor az öregasszony szólni kezdett.

Ahogy kilépett az utcára, a sötét, nyirkos házak lasu ivben meglendültek körülötte csak egy maradt meg a helyén: a sárga ház, amelyből kilépett és ahol még tudnak róla, ha fel sem ismerték.

Sokáig bolyongott fel-alá, nézte ezt és amazt, ami valaha oly igen ismerős volt előtte. De most másként volt minden: idegen, tartott kövazak, pusztá, piszkos udvarok vették körül.

Másnap reggel már nyilvánvalóvá lett, hogy a rokonához nem mehet vissza többé. Nem beszéltek a dologról, nem volt köztük semmi, de nem is kellett, hogy legyen, mert a fontos dolgok maguktól szoktak kiderülni és elintéződni. Annyi bizonyos, hogy attólfogva, ha erre-arra járt, pedig talán egyebet sem tett, az utcai zivajból egyre kihallotta az Anna cserfelését, hallotta különös, zengzeties hangját. Csak őt magát nem találhatta sehol és ez félelmes és ellenállhatatlan volt.

Ellenállhatatlan volt, mert huzta, vonszolta maga után be a zengzeties utcákba, ki a sáros, hideg fűvek közé és mégsem tudódott ki belőle, hogy miért?... hogyan?... Akkor már nem volt reménye... előbb sem volt, de akkor már valóban nem volt egyetlen szikrány sem. Nem tudta, hogy az Anna hol van eltemetve és azt sem

tudta, hogyan kezdjen hozzá, hogy megtudhassa. És ha tudta volna, sem kezdett volna hozzá, mert a lelke ernyedtt és akaratalan volt.

Csak a sárga házat figyelte ernyedetlenül, bár arról a tervéről már lemondott, hogy újra bemegy és tudakozódjon a leány felől. Talán gorombák lettek volna vele és azt nem bírta volna elviselni. Ugy gondolta, hogy elégséges lesz, ha ott tartózkodik a közelben és figyel. Csakhogy az idő akkor rendkívül szigorúvá vált: az utcai pocsolókat csontvá fagytak és a felülvezeték dróttja olyan volt, mint a karcsónyfa zimankós parádéja. Nem volt más megoldás: be kellett vennie magát a korcsmába, ami ott volt a szomszédos házban.

Es csak később, már odabent a sötét meleg zugában, tudta meg, hogy milyen tökéletes megoldást talált. Mert így nemcsak ott lehetett a közelben, hanem a korcsma ölakóival, akik évtizedek óta laktak már a környéken, fondorlatosan kieszt beszédekbe kezdtek, amelyek távolról kezdődtek, de amelyeknek a végén, mint a világító torony fénye a tengeren hánykódók számára, ott lobogott az Anna neve.

De a céljáig sohasem tudott eljutni.

Egyik estén az utolsó pénzt

fizette ki a korcsmában és amikor kilépett a havas utcára, olyan kiéltlen árvaság ölelte körül, hogy nem bírta el a szorítását. Sírnival kezdett, arcát eltakarta a tenyerével, de könnyei kibújtak az ujjai között és legördültek a havas földre. Felkiáltott:

— Jaj, meghalt, meghalt az én egyetlenem!

Egy dus, de sovány, idősebb ur már az előbb is figyelmesen nézte őt és most, amikor a panaszt meghallotta, pénzt nyomott a kezébe és komolyan, de meggyőződéssel nézett rá, mert azt hitte, hogy részeg vagy csaló, azt mondta neki:

— Kérjen mástól is és állítsa son siremléket a kedvesének!

Ez az ur szomorú, magános ur volt, keserű altruista, akinek mindegy volt, hogy miért kértek tőle: adott, mert tudta, hogy kapni jó.

Az ur tovább ment, ő pedig bámulva nézett utána; azután pedig befordult ismét a korcsmába.

Azután még sokszor és soknak panaszkodott el a siralmaik és mindig kapott annyit, hogy estére ismét ott ülhetett a kedves, meleg zugban.

Nem bizonyos, hogy kegyeletből, vagy babonából-e, de megmaradt a régi forma mellett:

— Jaj, meghalt, meghalt az én egyetlenem!

ELLESETT PÁRBESZÉD

A házaspár verekszik:

A FÉRJ: — Sohasem akarod megfogadni a tanácsaimat! Mindig a saját konok fejed után indulsz!

AZ ASSZONY: — Nem igaz! Én mindentben hallgatok rád, mert te vagy az én aranyos cuncimuncim.

A FÉRJ: — Ne simogass! Vedd le a fejemről a kezedet. Te az az asszony vagy, aki a legkomolyabb intelmeimre olyan kifogásokat tudsz felhozni, hogy hanyatvágódom. Amit mondom: az, az egyik füleden bemegy, a másikon kijön...

AZ ASSZONY: — De aranyom: tehetek én arról, hogy "két fülem" van?

Ekkor olvasta Puskás a lapokban, — reggelinél a tea mellett — hogy Edison az izzólámpát felfedezte.

lépést. Nehogy ellesse valaki az ő titkát idő előtt. A gyár épületét is erős kökerítéssel vette körül s éjjel és nappal fegyveres őrök vigyáztak reá, hogy oda idegen ember be ne mehessen. Csak annyit lehetett az ott alkalmazott munkások beszédeiből megállapítani, hogy két főépület van a telepen. Az egyikben van felállítva a gép, de ott nem végeznek munkát soha. A másikban vannak a kazánok, a melyeket néha-napján fűtenek, de a két épület el van egéskén szigetelve egymástól.

Puskás elhatározta, hogy dacára a nagy elővigyázatnak, ő abba az elzárt gyárba behatol. Az őt jellemző elszántsággal fogott a munkájához. A gyár tőszomszédságában megvásárolt egy házikót. Onnan földalatti alagutat építtetett titokban a Keely-gyár udvara alá. Aztán bevárta az első éjszakát, mikor a gyár kazánházában dolgoznak. Akkor átöretette munkásaival azt a kis közt, mely alagutját a külszintől elválasztotta s mikor senki sem sejtette volna, felbukkant a Keely-gyár udvarán. Az ablakok ki voltak világítva, benézett rajtuk. Hamar észrevették, hogy idegen hatolt be s csöndület támadt. Mielőtt körülvették volna őt, az alaguton keresztül visszatért a saját portájára.

Óriási szenzációt keltett ez az esemény New Yorkban. Másnap hosszú tudósításokat hoztak a hírlapok. Egymást érték Puskásnál az újságok reporterjei, akik interview-t kértek. Mindenki róla beszélt.

Ha Európában hajtott volna végbe ily csinyt, alkalmasint meggyült volna a baja a hatósággal. Az igazgatóság feljelentést tett volna ellene s szerencséről beszélhetett volna, ha csak laksértésért emelték volna vádat. Az amerikai igazgatóság okosabban, amerikai módra intézte el az ügyet. Ünnepelesen, frakkot öltve tették tiszteletüket Puskásnál s felajánlották neki, hogy ezentul ő legyen társaságuknak az elnöke. "Őn bebizonyította —

loban
merül-
gyár-
totton
szug-
a dol-
dium-
telke-
sében.
vetke-
ha a
öt ar-
vagy
Hata-
ha a
ralamii
élyte-
tte és
elmes-

a kü-
vétel-
édium,
bören-
ettani,
nyil-
ozása,
magá-
dig a
is le-
ozása
emhé-
n t. i.
negme-
i, pél-
tani a
öt Tel-
söt is
nyira.
Fejével
én fá-
ktett
gyene-
kép-
negter-
ny áll-
zonyos
azt is
ozattal.
a be-
írja a
öt odá-
fejlesz-
állapot-
aratun-
enállá-
hypnó-
elensé-

ott el-
kutató-
lennék
5, me-
csak
nyilvá-
mint-
nazása-
lósága
sok és
is két-
szamá-
tetlen-
esábi-

lis cé-
elés a
adoms-
ennün-
hivat-
dividu-
az egye-
pnózis
a hit-
tessék
ndolni,
élünk.)
hypnó-
estelen
a csá-
lienáll-
iesetre
tehát,
élhes-

Szabó,
szegény
kit az
mondja
st már
neit és
agát."
ön is
agát.
Miksa.

A H Ó H É R

Irta: Szekula Jenő

TUDTA, hogy a napokban hivatalos irás jön érte: utazzon a városba és legyen jelen a kivégzésnél. Mert fontos személyiség volt, jelenléte majdnem nélkülözhetetlen eme hivatalos aktusnál: ő volt a hóhér. De az eset nem izgatta. Nem először akasztott életében s valószínűleg nem is utoljára. Mióta az esztétus, körülbelül harminc esetben nyújtott polgártársainak segítséget a másvilágra való gyors és könnyed átviekésben. Még a katonaságnál tanulja ki a mesterséget. (Bosznianban akasztott először.) De azután civiben folytatta, mert szép és kellemes életpályának tartotta. Amellett nem hisz hitvátsást től be, hiszen segít megfizetni az országot a gonosztevéktől. Ő az eleven tűz, mely égeti a fekélyt. Tűz, a mely tisztít.

ÖT GYÖNYÖRŰ MAGYAR DAL
ZONGORÁRA ÉS ÉNEKRE (vagy hegedűre.)

Darumadar, ha elismárazs délfél 50c
Valahol a cigány muzsikaik... 50c
Házudik a muzsikáso... 50c
Nem én lettem hűtlen hozzá 50c
A Vén Cigány... 50c
Mind az öt dal együttesen rendelve \$2.00. Rendeléshez Money Order és 25c portó melléklendő.

Ugyanez az öt dal megjelent önműködő zongorához (Player Piano) való szöveges hangereu is (Word-Roll). Egy-egy henger ára... \$1.00
Az öt henger egyszerre megrendelve... \$4.50
Kérje teljes kötet, lemez és henger árjegyzékünket!

Minden magyar és külföldi kotta raktáron!

BARD FERENC ÉS FIA FIOKJA
KEREKES BROS.
Amerika legnagyobb magyar könyvkereskedése
208 East 86th St., New York City, All.

— Én vagyok az ország pallosa — szokta mondani a hetedik pohár fröccs után, a mámor és a nagyozolás fenhéjazó pillanataiban.

Alacsony, zömök emberke volt. Szürkés és seprőszerűen elágazó bajusza szétmeredt kuszán és ijedten, mint a macskaké. A tekintete nyílt volt, tiszta és őszinte, de a szeme sárga és világlósné, mint némely husevő fenevadaké. Egyébként józan és istenfélő ember és polgártársaival nem volt soha semmi összejáratulása. Bár szerette a bort, de még a kocsmában sem verekedett össze soha.

Most álmodozva hevert odahaza a padkán. A szoba fehérményeztet nézte. Az asszony és a menyek inn jártak a szőlőben kapálni, ő meg itt-hon lustalkodott. Valamikor becsületes mestersége is volt, a kádárságot tanulta ki. De már abbahagyta. A földnek élt, meg a hivatásnak. Legjobb szeretett tétlenül álmodozni az élet hívságos dolgai fölött, meg a lét és nemlét problémáját forgatta paraszti elméjében. Ő maga is tevékeny ügynökévé szegődött a halálnak. Az elmulás gondolata sokat foglalkoztatta.

— Holnapután megint akasztunk! — mormogta halkán.

Szétnézett a néma szobában. A falak esetlen díszítéseit bámulta. A színes lábasokat, cseréptálat, a fakult rámsképeket, a horgászó szerszámokat és a hálót, amelyek gondosan közszemléltre voltak kitéve. Mert néha halászott is, a víz mentén élő népek jámbor szokása szerint. Ha

már nagyon fojtogatta az unalom.

— Asszonyt akasztunk!

Igen. Halálra ítélték egy nőt, valami Kozár Viktória nevű némbert, aki hisztériás rohamában megmérgezte az urát. S neki kell majd az ítéletet végrehajtani. Nem szerette. Előre borzadt tőle. Nem mint-ha valami különös lovagiasság élt volna benne a gyöngébb nem iránt, sőt a nőket alig becsülte többre az okatlan állatoknál. De még mindig kellemetlenség volt velük, nem igen pariroznak a kivégzések-nél.

— A nők nagyon csiklandósak... éktelen sivalkodást csapnak a bitó alatt.

Felállott. A horgászó szerszámot vállára vetette. Fején nyomta a süvegét. Elhatározta, hogy horgászni megy. Azzal fogja agyonütni az időt délig. Sütött a nap. Szép és tiszta idő volt. Hajnalban könnyű eső is esett... amely fölitta a port... és illatossá varázsolta a levegőt. A kertek mentén orgonafa virágozott. Egy iskolásfiú jött vele szemben. Könyvekkel a hóna alatt. Alázatosan köszöntötte a hóhért.

— Jó reggelt, Jónás bácsi!

— Adjon Isten! — fogadta jámborul a halál embere.

Kiért a szabadba. Már látott a nagy ut s a nádas, amely fölött halászmadarak kóvályogtak. Távolról kátrányos teherhajók öblös bordáját mosogatta a hullám. Friss szél fújt. A levegő tele esőszaggal.

— Jó idő van — mormogta a hóhér és levette a kalapját.

Óvatosan lépdelt a sárga sás között. Lépte alatt megzördült a száraz nád pörkölt levele. Alkalmas és nyugodt helyet keresett a vízparton, ahol zavartalanul horgászhatna. És régen élt jámbor halászkora gondolt, kikerül a hittanórán beszéltek az iskolában... akik még a bibliai időkben... halászgattak szent folyamok partján, vagy a Holttenger fodros hullámai fölött vetették el a hálót.

Hirtelen megállott. Egy mezei pókot bámult, amelynek sikerült aranyzárnyu zöld legyet a hálójába esalni. A hóhér némán figyelte a légy kegyetlen vergődését. A pók megölte a legyet.

— Mindenütt gyilkosság — mormogta a hóhér és feltekintett a kék égboltozatra.

Lassan léptetett előre. A levegő mámoros volt. A vad-bodza és az üröm illatát s a dörta a szél az arcába. Mervezen nézett a földre. A gyilkosságra gondolt és a kötélre, amely az ő kezét is annyiszor beszenyezte.

— Mikor jön már el a békeország? — tündött és mint-ha az írást olvasná, régi idők tanításait idézte föl az emlékezetében, mikről még a nagyanya beszélt, szentéletű és jámbor öregasszony... hangosan szavalva őszi esteken az öreg, leveles könyvből.

— És lakozik a farkas a báránnyal, a párdue együtt hál a gödölyével... a borju és az oroszlanoklyök és a kóvér

Polachek Zoltán
Tömörnök, hites szabaddalmi ügyvéd személyesen kezeli magyar feltalálók ügyeit az Állami Szabaddalmi Hivatalban a DJTALANUL tanácsot ad. Irjon írodánkba INGYEN képe és könyvért. TALLALMANTA rajzát küldje meg ma

MANUFACTURERS PATENT CO. INC.
520 FIFTH AVE. NEW YORK

barom együtt lesznek... és egy kis gyermek örzi azokat!

Leült. Kivetette messzire a horgot. S eszelően szavalni kezdte. Mint aki álmában beszél.

— Jöjjön el immár a te világod... hol nem ártanak és nem pusztítanak többé... mert teljes leszen a föld az Ur ömeretével, mint a vizek a tengert borítják!

ÖRÖM

Ha az óhazsiak hirt hallanak amerikai rokonságtól, de

KETSZERES ÖRÖM

Ha az amerikai rokonok pénzsegítést is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉBE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkületes elintézése. HAJÓJEGYEK a legjobb vonalak eredeti árákon. FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök

Füszlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.

Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 33rd Street, NEW YORK.

Magyar Asszonyok Figyelmébe!

Ha érdeklődik hazai és amerikai kézimunkák iránt, úgy kérje nagy díjmentes árjegyzékemet. Bárkinek szívesen küldöm.

LOUIS KOHN,
Kézimunka, Stempelő Gyár és Női Divat Áruháza
811 So. Main St., Akron, O.

mondotta neki az eddigi elnök, — hogy ügyesebb ember, mint a minők mi vagyunk. Bejutott a gyárba, a mit mi nem tudtunk elérni, holott mi adtuk hozzá a pénzt. Vezesse ezentul Ön a dolgainkat. Hogy pedig az érdeke is hozzá legyen kötve a vállalatához, a részvényekből is átengedünk pár száz darabot."

Puskás tehát a Keely Company elnöke lett. Azonnal rászoritotta Keelyt, hogy neki szabad bejárása legyen a gyárba. De a féltve őrzött titokból ő sem tudott meg semmit. A gépet megindította a feltaláló az ő jelenlétében is. Megcsinálta a hókuszpókuszt a három csöpp vízzel, megfordította a csapot s a gép működni kezdett. Puskás manometert helyeztetett el a gépen, az jelezte, hogy a gép hét légköri nyomásnak megfelelő feszültség mellett negyven lóerővel dolgozik, de a titokhoz egy lépéssel sem jutott közelebb. Keely pedig hónapokon át ezentul sem produkált semmi új dolgot, úgy, hogy a részvényesek is unni kezdték (már az állapotot. S mikor a feltaláló újabb milliókat kért a kísérletek folytatásához, kezdtek fájni a további áldozatoktól. Ekkor Keely meghívta valamennyiüket a gyárba s bevezette őket a gépházba. Ott tíz nagy vastömböt mutatott nekik, szép sorban elhelyezve az épület egyik falának hosszában. Mindegyiknek súlya husz tonna volt, a mint később lemérték őket. Valamennyiök ereje sem volt képes azok egyikét megmozdítani. Ekkor Keely megkérte őket, hogy hagyják el öt percre a helyiséget, előbb azonban konstatálták, hogy Keelyt kívül nem marad ott emberi lény. S mikor öt perc múlva visszatértek, bámulva vették észre, hogy a vastömbök szép sorjában át vannak rakva a teremnek ellenkező oldalára.

Azonnal lett új pénz. Keely állítólag tovább kísérletezett, de a gép szerinte még mindig tökéletlen volt, a mellyel nem léphet a nyilvánosság elé. Újabb hónapok multak el s Puskás utoljára is arra

a meggyőződésre jutott, hogy egy ügyes szédelgővel van dolga. Annál szilárdabb lett ez a meggyőződése, mikor látta, hogy Keelynek magára a gyárba alig vannak jelentékenyebb kiadásai, ellenben költséges, sőt fényes életmódot folytat s az ő pénzöknek legnagyobb részét önmagára költi el.

De hát miképen követi el a csalást ez a kalandor? Puskás csak egy módot talált lehetségesnek. A Keely gépjének falai bizonyosan kettősek s a két fal közé levegőt présel igen nagy nyomással. A gépház és a kazánház között földalatti összeköttetés lehet s mikor a kazánházban fűtenek, akkor állitanak elő megfelelő erőt, mely a gép kettős falai közé benyomja a levegőt. A mikor a gép csavarját megnyitják, a szabadulni akaró összeszorított levegő hozza mozgásba a gépezetet.

Mikor ez a gyanu Puskásban megfogamzott, összehívta az igazgatóságot, s elébök adta az ügyet. Javaslatba hozta, hogy forduljanak az államügyészhez s töressék össze a gépet. Így meg fognak győzödni a csalásról. De az igazgatóság tagjai arra gondoltak, hogy ha kiséül a család, az ő részvényeik semmit sem fognak érni s elvesz a pénzök, melyet a vállalatba fektettek.

Kérni kezdték Puskást, hogy ne hozza nyilvánosságra a gyanuját, inkább visszavásárolják a részvényeit. De Puskás hajthatatlan maradt. A részvényeket visszavásárolhatják ugyan, — mondotta — de fentartja magának a jogot, hogy közételtesse gyanuját az újságlapokban. Ily feltétel mellett persze senkinek se kellett a részvényei. Még évek múltán is láttam azokat Budapesten. Nyilatkozatát pedig kinyomatta az újságokban.

Ezért beszélték New Yorkban gróf Károlyi Istvánnak sok esztendővel később is, hogy Puskás a legbecsületesebb üzletemberek egyike.

A Z

AZ özvegy szép szedett felszikkadna. A vastag vízfátyol mödött annyira, hogy mitül láthatott rajta, akilakon nézett ki, akár tévedt a tekintete. Az mutatta, hogy a világ dig él, a tükör pedig tatót mondott. Azt, hette a kötelességet. tént: meglátszik rajta, ráfeszette a színeit sárra és elmélyült szemé.

Az özvegy sokat kevesebbet az illendős lán többet is a kötelességharhatónál. Sokan emmondták neki gyönyörmeztetéssel, hogy mársöt tulságos. Hogy se örülnek neki, ha szerettek, belepusztulnak való gyászba. Mert tak nem önzök és élet törvényeit.

Az özvegy, akít hivat, mégse mert meskedni a jóindulcsoknak és figyelmezt Nem mert. A bátorsá zott hozzá. Viselte a háját a gyászéven tul megve óvakodott minitől és vigasztaló szöveleke fenekén — irigydolt azokra a szerencsés talan özvegyekre, akik az igaz fájdalomk szerint gyászolnak és nek. Akik a koporsó ugyan úgy érezték, hőtük minden örömet és teszik a föld alá és meglepetést, mint egy és hihetetlen ajándéka ráeszmélést, hogy tovább folyik és meg bátran és nyugodtan el a fájdalomtól, me hitték, hogy elmúlik és örömmel nyitják k az új örömmek, mert ték, hogy ez még elktik.

De az özvegy nem szerencsés. Ő soha n a maga élete minden és értelmének azt az kinek a koporsója m pig fekete fátylak ho

Női kerületi üg

Miss Dorothy Walker, cousinban, Columbia legutóbb megválasztott ségi kerületi ügyésznek ker az egyetlen nő, a sült Államokban valah a sziába került

A Z Ö Z V E G Y

Irta: Szöllösi Zsigmond

Lou Tellegen számos szerelmeinek egyike.

Ismeretes az a válóper, aminek a főszereplője Lou Tellegen és a felesége, Geraldine Farrar, a világhírű énekesnő. Geraldine Farrar azért indított válókeresetet a férje ellen, mert az mindeki mást szeretett, csak post-öt nem. A per folyamán kiderült, hogy Tellegenek az izlése nem is olyan rossz — amit ez a kép is, amely Lorna Ambler, egy ausztráliai énekesnő, akinek Tellegennel viszonya volt, bizonyít.

AZ özvegy szép szemén kezdett felszikkadni a köny. A vastag vízfátyol megvékonyodott annyira, hogy már keresztül láthatott rajta, akár az ablakon nézett ki, akár a tükrőbe tévedt a tekintete. Az ablak azt mutatta, hogy a világ még mindig él, a tükrő pedig megnyugtatót mondott. Azt, hogy megölte a kötelességét. Ami történt: meglátszik rajta. A gyász ráfestette a színeit sápadt arcára és elmélyült szemére.

Az özvegy sokat sírt. Nem kevesebbet az illendően, sőt talán többet is a kötelesség és elvárhatónál. Sokan és sokszor mondták neki gyöngéd figyelemmel, hogy már elég volt, sőt túlságos. Hogy a halottak se örülnek neki, ha azok, akiket szerettek, belepusztulnak az éretük való gyászba. Mert a halottak nem önzők és tisztelik az élet törvényeit.

Az özvegy, akit Mártának hívtak, mégse mert engedelmességni a jóindulatú tanácsoknak és figyelmeztetéseknél. Nem mert. A bátorsága hiányzott hozzá. Viselte a gyászruháját a gyászéven túl is és remegve óvakodott minden örömtől és vigasztaló szórakozástól. És a lelke fenekén — noha a lelke fenekéig igaz és jóra való teremtés volt — irigykedve gondolt azokra a szerencsés boldogtalan özvegyekre, akik ösintén, az igaz fájdalom parancsa szerint gyászolnak és — felednek. Akik a koporsóját csakugyan úgy érezték, hogy az életük minden örömet és értelmet tesz a föld alá és mint egy meglepetést, mint egy váratlan és hihetetlen ajándékot kapják a rácszelést, hogy az életük tovább folyik és megújul. És bátran és nyugodtan bucsuznak el a fájdalomtól, mert sohasem hitték, hogy elmúlik és bátran és örömmel nyitják ki szívüket az új örömnél, mert sohasem hitték, hogy ez még elkövetkezhetik.

De az özvegy nem volt ilyen szerencsés. Ő soha nem érezte a maga élete minden örömeinek és értelmének azt az embert, a kinek a koporsója mellett talpig fekete fátylak homályában,

roskadott hajlásban kellett állnia. Az az ember kemény, bátor és könyörtelen pénzesimáló volt. Bizonyára a kiválók közül. Az özvegy, erre sokszor visszaemlékezett, elpirult ijedtében, mikor az ura halála után, amely hirtelen és váratlanul történt, a tömördek gyászjelentést látta az újságokban. Meglepődött rajta, hogy ilyen sok volt, ilyen nagy, ennyi mindennek gyásza és vesztesége. És a lelkiismerete rémületét érezte ezen a meglepődésen. Hogy milyen keveset tudott ebből a hatalmas emberről, aki az ura volt. Még azt se, hogy: miért? Amit különben soha nem is kérdeztek tőle. — Egyszer csak megjelent annak rendje és módja szerint a szülei lakásán és megmondta, hogy mit akar. Hogy őt magát megkérdezték-e egyáltalán, erre az özvegy nem is igen emlékezett. De emlékezett az anyja mosolyából, az apja szeméből a boldog meglepetés, a lázas öröm remegő és extázisos kirobbanására, amely mint egy fényzuhatag árasztotta el egyszerre a szerény polgári jölet fészket. Emlékezett az anyja boldog remegésére, amivel a szívéhez szorította, az apja kezére, amint állandóan, szinte hálálkodva simogatta a fejét, a nénik ájultós sikongatására, a szédült és irigy, elfogódott és hódoló üdvözlésekre. Minek is kérdezték volna? Hát lehetett, hát szabad lett volna mást mondani? — Így legalább lehetett és szabad volt: semmit se szólni.

Lehetett némán és fehéren, fátyolos szemmel és engedelmesen, mint egy messziről hozott heregkisasszony, elvonulni az új birodalomba. A bérházból a palotába, amelynek fűtött, fehér előcsarnokát mindig csukott rézkilincses sima tölgyajtó őrizte, a lépcsőn is szőnyeg hullámzott. Keztyűs inas nyitotta az aranydiszes, esiszolt fehér ajtó szárnyát, súlyos esillárok fénye vetett habot a szőnyegek és remegett a tükrökben és selymekben. Márta didergett egy kicsit az édes langyosságban, a szíve egy sikoltást szorított nemává, tágra kellett nyitnia a szemét, hogy ne mást lásson, mint amit lát és a maga meggyőzése és a való igazság kedvéért majd hogy hangosan nem kellett mondania: ez szép, ez jó, ez nagyszerű, ezt meg kell érdemelni! Ez egy nagyszerű és kivételes, egy legendás szerencse szinte több, mint amit meghálálni lehet.

Szerencsére voltak, akik ezt maga helyett is megmondták neki. Ilyenformán: — Beszéljenek róla, amit akar, nem igaz, hogy szívtelen. Nem igaz, hogy rossz ember. Ha csak a pénz lenne az istene, egy grófkisasszonyt is elvehetett volna. — Meg így: — Ha az egész világ gyűlölné is, akkor az egész világ helyett kellene szeretned. Mert ha ezer emberhez rossz is, te hozzád ezer ember helyett jó.

Ezt a nénik mondták és valóban úgy is volt, ahogy mondták. Márta tehetett amit akart, élvezhette a jó dolgát, ahogy akarta. Márta nem kívánhatott volna olyat, ami nem teljesül és nem lehetett volna olyan szeszélyes, ami nem parancs. Ez valóban így is volt és Márta nyugtalanul kérdezte magában: Miért ismételtetik neki ezt a nénik, mint egy figyelmeztetést vagy — vigasztalást? Honnan veszik azt, hogy neki ilyesmire, szükségére van. Mi árulja ezt el nekik? Ugyan mi gyanítgatja velük? Mikor ő soha egy szóval, se egy sóhajjal erre okot nem adott. Mikor az egész élete

egy szakadatlan, állandó és éber vigyázat volt, hogy semmivel meg ne rontsa az örömet, amely az ő rendkívüli szerencsés ujongott. Ki látta csak egyetlenegy kibuggyanó könyvét? Egy rémült és irtózó összebuzadását? Egy fáradt és panaszos mozdulatát?... Soha senki.

Hát miért mégis a kutató, a hitetlen és a vigasztaló tekintetek? A hirtelenül és minden összefüggés nélkül kitérő bátorítások? A kémlő jelmondatok? Az óvatos kerülgetések? Márta sohasem vétett semmit a boldogság követelményei ellen, amelyet a szerencsésje ráparancsolt. Tisztességesen hálás volt és kifogástalanul kötelességtudó. Senkinek se adott jogot a sértő nyura, hogy nem boldog. És senkinek arra, hogy a fájdalma nem rettetes és a gyásza nem örökkévaló, mikor a katasztrófa ötesztendei boldogság után oly elemi hirtelenséggel rájött. — Márta a legbőszébben mért gyávas egyetleneget könyvespéjjel se maradt adása az ura koporsójának.

A másik, aki várt, nem azért, mintha várt volna valamit, csak azért, mert nem tudott mást tenni, mint várni, — mikor elkövetkezett az, amit nem várt, de mégis elkövetkezett, — nem sietett tapintatlan mohósággal és minden inkább volt mint türelmetlen.

Nem is magától jelentkezett. Csak megvárta, helyben várta a véletlent, amelynek most már erősen érezte, el kell következnie és minden türelmetlenkedésével a szánnyára adta magát. Sohasem hivatkozott arra, hogy őt éven át se tudott mást, mint várni és a szemébe, se volt a vádnak vagy panaszának egy rezdülése se azért, ami őt esztendővel ezelőtt történt. — Csak anyai volt benne, mikor először megint kezét fogták: — Én itt vagyok. Még mindig itt vagyok. És most is az vagyok, aki voltam.

Az özvegy szemében pedig ez: — Tudom.

És megint ott volt. Eleinte ritkábban, amint ez illendő volt. Azután minden nap. Mint valamikor.

De mikor már az első esztendő után a második is elmúlt és egyszer erősen omlott a hó, oly sűrűn, oly féktelenül és oly eltökélten, mintha egy hideg fehér sirba akarná temetni az egész világot és ijedten sir fel magáért a megriadt élet a lelkekben, — a hóhomályos alkonyatban a férfi lelkéből mégis kiszökött a kérdés: — Márta: hát örökké?...

Az özvegy olyan rémülten, olyan rettentő megdöbbenéssel, olyan boltraváltan meredt a kérdésre, hogy ez belesápadt ebbe a tekintetbe. És az özvegy egyszerre megremegett, a tenyerébe rejtette az arcát és a könyvek zuhataga áradt a szeméből.

A férfinak a torkába vert a szíve. Halottápadtan rebegte: — Hát annyire szerette?... Hát csakugyan... Ennyire?... Az asszony egy heves mozdulattal letörölte a könyvét. És mintha ez a mozdulat minden vért is lesöpört volna az arcából.

Leült. A két könyvét térdére, a fejét az összekulcsolt két kezére támasztotta. És semmi vér se volt a fehér arcában és semmi fény a szemében és semmi remegés a hangjában: —Maga kérdezett, mert magának joga van kérdezni és én felelek, mert magának joga van tudni, csak magának! És

maga jó lesz és megért engem! Csak maga! És magának meg kell mondanom: Sohasem szerettem az uramat! Érti? Gyűlöltem az uramat! Irtoztam tőle! Érti? Borzadtam tőle! Érti? A börtönöm volt! Rettenetes volt, hogy olyan jó volt hozzám! Iszonyu volt, hogy olyan jó volt hozzám! Hogy az uram volt! Hogy értem és nekem tett mindent!... Ez irtoztos volt! Érti?... Mert én úgy láttam őt, mint ahogy látunk egy idegen embert. Érti?... Én úgy láttam őt, oly világosan és oly igazságosan. Semmi se volt, ami elhomályosítsa a szememet. Egy kis áldott vakság! Érti?... Semmi! Én úgy láttam, mint egy idegent. Az erejét, a hatalmát, a sokat, amit adhatott azoknak, akik úgy örültek neki! A szerencsém! Érti? A nagy, a csodálatos, az ellenállhatatlan szerencsém!... A palotát, a fényt, a gazdagságot!... Érti? És... a többi... Egyszer halottam, amint valaki azt mondta róla: Száz koporsó van az előszobájában! A tönkretett áldozatai koporsói! Érti? Ezt és ilyet, sokat, sokszor! És én úgy láttam mint egy idegent. Olyan igazságosan! És láttam a koporsókat és tudtam!... Én úgy ismertem, mint egy idegent. És megdermedtem, ha megérintett és sikoltani szerettem volna, a mikor megláttam!... És én hoztam jó volt. Gyöngéd és áldozat kész és gavallér és... és határtalan! Semmi mentsege, hogy gyűlöltem és irtoztam tőle. Semmi oka, hogy a gyémánt, amit rátrakott, égette a bőrgömet és égette a szívemet, hogy a virágból, amit hozott az ördög fojtó lehelete áradt rám és hogy mikor az autópárnám ültem volna... ha zsaratnokon ültem volna... De viseltem a gyémántjait és laktam a palotájában és éltem az életet, amelyet ő adott, mert úgy volt, igaz: én hoztam jó volt! Érti? Én voltam a jószág! A mentsege! A bizonyága! Érti? És semmi mentsege, semmi mentsege... semmi mentsege, hogy... elrohannak! Hogy megmondjam neki... semmi ok, hogy az arcába vágjam... hogy gyűlölöm és irtozom tőle! Semmi ok!... Érti? Azt mondták: ha ezren gyűlölik, nekem

ezer helyett kell szeretnem őt! És igaz! Én hoztam olyan jó volt, hogy azt éreztem: bele kell örülnöm, amiért nem szerettem! A cudar hálátlanságomon, amiért irtozom tőle és a borzasztó rosszaságom, hogy ő jó volt hozzám és a szőnyű gyávaságomon, hogy — élek! Hogy elfogadom, hogy kell nekem, a mit ad, holott nem tudok érte mással fizetni, mint gyűlölettel és hazugsággal, hazugsággal! Érti? Hazugsággal! Ez az adós ság! Ez a szőnyű, mindig szaporodó, reménytelen adósság! Érti ezt?... Szenvedni, irtozattal szenvedni mindazt, ami öröm és jó és hazudni, mindig hazudni mindazt, ami a valóság! Érti ezt?... Milyen rettenetes volt az, hogy mindig jó volt hozzám és milyen rettetes, hogy ezért hálásnak kell lenni.

Egy pillanatra elnémult, mintha görcs szorította volna össze a torkát. Azután folytatta:

— Egyszer aztán igazán jó volt hozzám. Egyszer aztán tett velem valamit, ami jó!

Behunyta és erősen összeszorította a szemét, így mondta ki clesen, esengő hangon:

— Azt, hogy elment! Hogy meghalt!...

A férfi megütödé dől hátra székében. Az arca fakó lett a megdöbbenéstől. Az asszony pedig, hogy kimondta a szót, a rettenetes, — megint kinyitotta a szemét. Minden feszültség elszállt a vonásaiból. És a hirtelen elernyedésnek valami megkönnyebbülése érzett a hangján, mikor szinte nyugodtan, minden emóció nélkül folytatta:

— Ez jó volt. Igazán jó. — Hogy... eleresztett. Ezért igazán, igazán hálás voltam neki. Mikor sírtam, mikor gyászoltam... az nem volt hazugság! Az őszinte volt, mert a miért sírtam, azzal igazán jó volt hozzám. És ha tudtam hálát hazudni, mert... kellett, ha tudtam vele maradni, mikor gyűlöltem: ezt az egy jót, ezt nem szabad neki elfelejtenem! soha.

Hirtelen felállt, szembefordult a férfinak és keményen, szárazon, kurtán, mint a dobverés ismételte meg a szót: — Soha!

Női kerületi ügyész

Miss Dorothy Walker, akit Wisconsinban, Columbia megyében legutóbb megválasztottak szövetségi kerületi ügyésznek. Miss Walker az egyetlen nő, aki az Egyesült Államokban valaha ilyen pozícióba került.

lesznek... és nek özi azokat! etette messzire a szélösen szavalni aki álmában be- el) imhár a te nem ártnak és ak többé... mert a föld az Ur őst a vizek a ten-

ÖM

hirt hallanak amonaitól, de

RES ÖRÖM

ai rokonok páns- is küldenek.

N UNION BANK AN ÉS LEGGYOR-LJA ÁT A PÉNZT LAG BARMELY SZÉBE.

ÜGYEK pontos és elintézés. a legjobb vona- áron.

TAST ÉS TANÁ- EN ADUNK.

AN UNION BANK

János, elnök

East 22nd Street, Kpalotában.

Second Avenue, 33rd Street, YORK.

UJABB!

Asszonyok elmébe!

ik hazai és ame- ankák iránt, úgy díjmentés árjegy- sárkinek szívesen

S KOHN,

Stempelő Gyár Divat Áruhaza St., Akron, O.

Édelgő- győző- gyára en költ- zőknek

kalan- gesnek. s a két

A gép- etés le- litanak

ai közé át meg- leregő

amzott, z ügyet.

ügyész- ak győ- ai arra vények

melyet

hozza árolják

adt. A mon- közété- mellett

ég évek kozatát

lyi Ist- skás a

Hogyan lettem zsebtolvajjá

Egy zsebtolvajlásra kényszerített fiu elbeszélése. — Hogyan tanították meg a lopás mesterségére. — A gyermekek lelketlen kihazsnálói.

FAGINIZMUSNAK hívják azt a bűntettet, amidőn gyermekeket használnak fel valaki arra, hogy lopjanak a részére értékesíthető dolgokat. A faginizmust éveken át sikeresen nyomta el a rendőrség New Yorkban, de mostanában ismét sok gondot okoz. A fagin, az a lelketlen ember, aki a legveszélyesebb helyekre is elküldi tanítványait, a fiatal gyermekeket, rendszerint elkerüli az igazságszolgáltatás sújtó kezét, de a gyermekek javítóintézetekbe kerülnek. Egy ilyen póruljárt ifju, tizenöt éves, angyalarcu gyerek mondja el az alábbiakban annak a történetét, hogy miképpen kényszerítette őt brutális veréssel, fenyegetéssel zsebtolvajlásra egy lelketlen ember.

"Az én vesztemet a galambok okozták. Volt az otthonom közelében egy galambtenyésztő. Sok száz galambja volt. Ott ültek a ház tetején, bugtak, csokolóztak, röpdöstek. Minden gyermek bolondult a galambok után. És Filoggi, alighanem így hívták a galambok tulajdonosát, ismerte a gyermekeknek ezt a gyengéjét. Azért tartotta a galambokat, hogy azok révén érintkezésbe juthasson galambok után sóvárgó gyermekekkel. En is így ismerkedtem meg vele. Eljártam iskolá után minden nap a galambokkal, ő, úgy szerettem őket.

"Egy szép napon File, — így hívtuk röviden az olaszt, — így szólt hozzám: Dave, szeretnél-e holnap moziba jönni velem? "Persze, hogy szeretnék, megyek is szívesen, mikor jelentkeztem?" — válaszoltam én. Azt felelte, hogy délben. Megmondtam neki, hogy akkor iskolában vagyok, de ő kinevetett. "Mi az iskola, mondottam, én akkor hagytam ott, amikor nekem tetszett. Fáj a fejem, mondtam a tanítónak, aztán, goodby. Gyere ki az iskolából holnap délben s megyünk a moziba!"

"Sikerült rávenni a tanóra mulasztásra. Délben a szünidő alatt kisurrantam az iskolából. File már várt rám s mentünk a moziba. Igen jó képet láttunk, File vett nekem ice creamet, popcorn s mindent, ami csak volt a mozi körül. Másnapra is meghívott. "Holnap egész nap csavargunk, — mondotta, — lesz mozi, jó ebéd, vacsora, minden. Okvetlen veled akarom tölteni az egész napot." Másnap reggel nem mentem iskolába, moziból moziba mentünk, én meg File. Így ment ez egész héten át. Azt mondotta, hogy tizenöt éves vagyok, nem lehetek örökké bébi, legyen a barátja és éljek férfiassan, gond nélkül. Az apám, aki nehezen dolgozott, nem igen érdeklődött az iránt, hogy voltam-e iskolában vagy nem.

"Egy este, amidőn hazatértem a File társaságában való csavargás után, láttam ám, hogy az iskola truant officerje jön ki a házunkból. Tudtam, hogy mit jelent ez. Anyámnak megmondtam, hogy napok óta csavargok és így apám is megtudja a dolgot, az pedig borzalmas, amikor haragszik.

"Elszaladtam, vissza Filehez s elpanaszoltam, milyen kellemetlen helyzetben vagyok. Az megvigasztalt. Marasztalt, jólétet ígért, én ennél fogva maradtam s csakhamar teljesen a hatalmába kerültem.

"Nem szívesen maradtam, mert tudtam, hogy File nem tisztességes módon keresi a pénzt, de hazatérni nem mertem. Elmentem File házából s egy töltőtolljavító műhelybe mentem dolgozni, este meg ujságot árultam. Egy épület tetején megláttam a viztartályt. Gondoltam, ott senki sem háborgat, jó lesz azon aludni. Felmentem a ház tetejére, felmásztam a viztartályra. Nagy meglepetésemre egy fiút találtam ott. Rongyokkal, papirossal takarózott. Juttatott nekem is. Itt aludtam két hónapig keresztül minden éjszaka. Aludtam volna tovább is, de a házba új házmester jött s az nem hagyta nyitva a tetőre vezető ajtót. Parkban voltam kénytelen eltölteni az éjszakákat. A pénzem elfogyott, piszkos voltam, ujságot nem árulhattam. Ilyen állapotban akadt rám File, aki mindenütt keresett.

"Még is csak jobb dolgod lesz nálam. Gyere vissza, veszek új ruhát, megnyiratlak, megfürdetlek, elegáns fiút csinálók belőled, — mondotta. És én hallgattam a csábításra, pedig tudtam, hogy nekem a szüleimnél a helyem.

"Amidőn hazaértünk, File főzött ebédet. Izlett az étel. Négy másik fiu volt már ekkor File otthonában, bemutatatta nekem őket. Nicky 8 éves, Charles tiz éves, Moe és Angel Face Louise pedig tizenkét éves volt. Mindegyik

igen kedves, megnyerő arcú fiu volt. Később megtudtam tőlük, hogy File az iskolából csábította ki őket, akárcsak engem. En már tizenöt éves voltam, de senki sem gondolta, hogy több vagyok tizenegy-tizenkét évesnél, olyan kicsiny voltam. Kisgyermeknek könnyen tudnak a tömeg közé furakodni, hogy kizsebeljenek embereket. Aztán meg talán senki sem tétélezi fel róluk, hogy zsebmetszés céljából toladoknak. Ezért választott ki bennünket File.

"A nagy ebédő File lakásán olyan volt, mint valami klubház ebédője. Az asztalon kártyák hevertek, meg harmonika nyújtózott. A falat baseball botok, boxoló keztyűk, öklöző zsák, fényképező gép éktelenítették. Volt egy nagy, hosszuszőrű kutya is a lakásban. Jimnek hívták, az volt a legjobb barátom. Nem volt valami jó házőrző kutya. Ha rendőrök jöttek, Jim alig vakkantott egyet-kettőt.

"File igen szerette a szép lakást. A hálószobákban négy ágy volt. Háromban, mi gyerekek, aludtunk, a negyedikben meg File a barátjával, Thousand Poinnyval. Mind egyi künknek volt külön ruhaszekrénye.

File gyakran vett, helyesebben lopott nekünk is új ruhát s lelünkre kötötte, hogy vigyázzunk rá. Könnyen vi-gyázhatunk. Eleinte nem volt egyéb dolgunk, mint az, hogy kártyá-zunk, bo-szoljaunk, birkózni tanuljunk. Amidőn először küldött zsebtolvajlási gyakorlatra, azt mondotta, hogy ne féljek, hiszen birkózó volt valamikor, megvédelmez, megver bármely rendőrt.

"Mégkérdezte tőlem egy este, hogy mennyit kerestem a töltőtoll-gyárban. Azt feleltem, hogy egy dollár egy nap alatt. Kicsinylően nyilatkozott s megkérdezte, szeretnél-e percenként egy-egy dollárt csinálni? Megmondtam, hogy zsebtolvajlással lehet percenként egy-egy dollárt keresni. Nem szerettem lopni, de nem mondhattam Filenek, hogy nem tanulom meg a zsebtolvajlás művészetét, hiszen olyan jó otthonom, jó kosztom, jó módom volt Filenél.

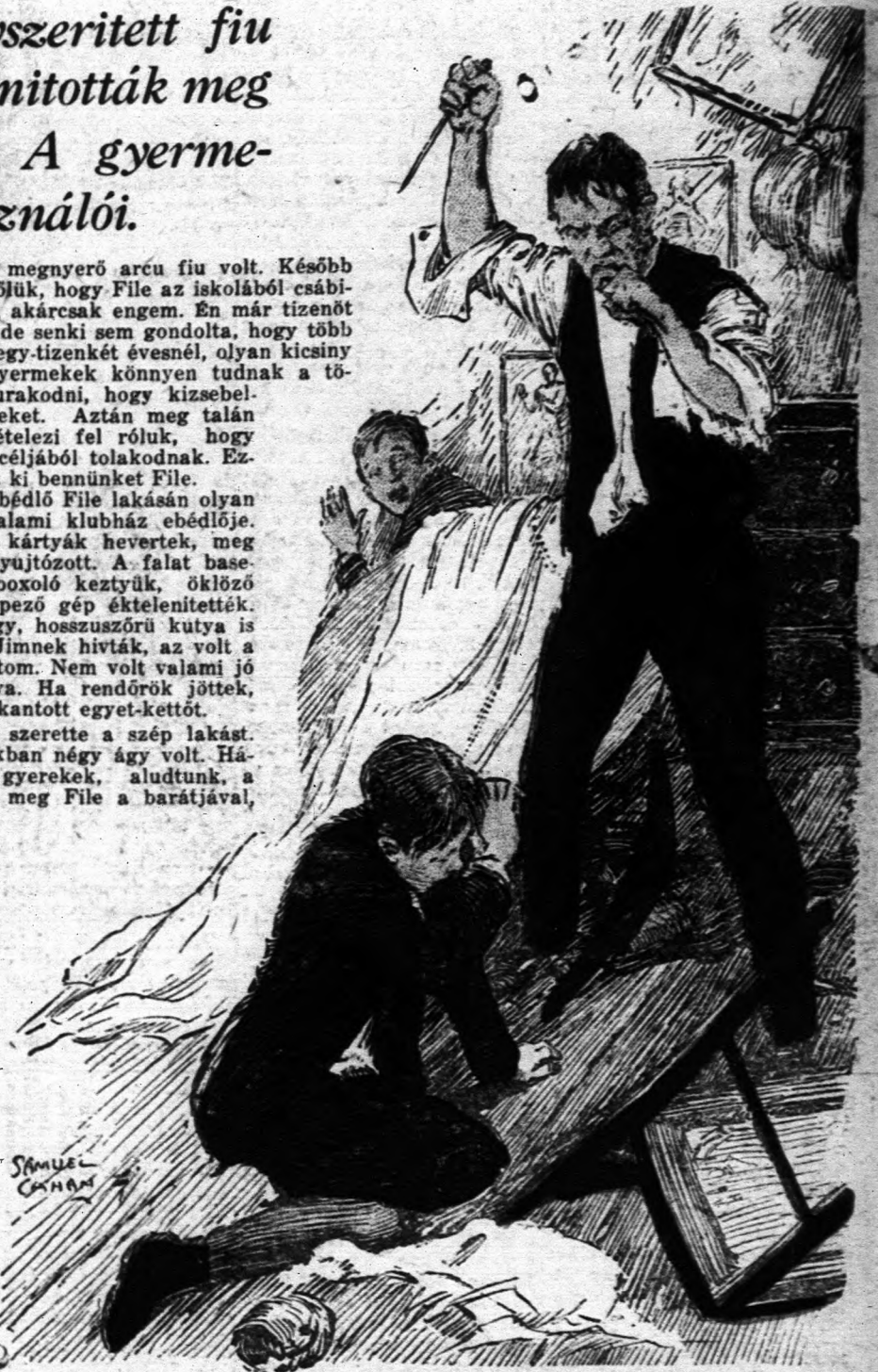
"Majd megtanítalak a dologra, — mondotta File. — "Alig ettük meg az ebédet, File félretolta az asztalt, ráült egy székre. A gyerekeket maga elé ültette s felhívta őket, hogy figyeljenek, most megtanít engem a zsebtolvajlás végrehajtására.

"Ujságot vett a kezébe s úgy tett, mintha el volna merülve annak olvasásába. "Most a parkban ülök egy padon. Gyere Dave, — szólt hozzám — lopl el a pénzem!"

"En odamentem hozzá, kivettem zsebéből a tárcáját, mint bárki más tapasztalatlan tette volna. A következő pillanatban úgy vágott orron, hogy elestem. "Buta kölyök, mondotta, azt hittem, hogy tudsz már valamit és ime a legelejen kell kezdenem a tanítást."

"Gyere ide, Nicky s mutasd meg neki, hogyan kell erszényt lopni a zsebből!" — szólt Nickynek. — Ez a fiu csak nyolc éves volt és angyalarcu, de hosszúak voltak az ujjai. Leült File mellé, nekiütközött, mintha véletlenül tette volna. File úgy tett, mintha fel se vette volna a dolgot, tovább olvasott. Nicky közben huzni kezdte fölé a zsebe bélést s huzta, amíg ujjaival ki nem emelhette az erszényt. Amikor kiemelte, zsebvágta és elsétált.

"File megveregette a vállát. "Nicky, jól csi-

"File megvadulva ütött-vert, amíg kellő ügyességgel nem játszottam el, miképpen kell zsebtolvajlást végrehajtani!"

nálad! — mondotta, — most gyere, Dave, próbáld újra!"

"Újra próbáltam, de nem ment a dolog simán, mire File ismét orronvágott, úgy, hogy elért az orromvére. A vértől megvadult File s útni, taposni kezdett. Megismételtte velem újból és újból a zsebtolvajlást s néhány óra múlva már jobban is ment a dolog. Később nadrágzsebekből, mellényzsebekből, belső kabátzsebből való lopásra tanított ki sok ütőveréssel. Aztán elküldött, hogy nézzem a fiukat, mint lopnak villamosban, parkban, elevátorban a legnagyobb ügyességgel. A villamosban könnyű volt annak megindulása alkalmával nekiütközni, kacagva a mellette ülőnek. A következő nekiütközés alkalmával már kivette az illető zsebéből az erszényt. Hárman együtt dolgoztak. Nicky hajtotta végre a zsebtolvajlást, a pénzt átadta Moenak, aki a legközelebbi megállónál leszállt vele. Ha észre is vették később a tolvajlást, Nickynél nem találhattak semmit, nem is gyanúsították.

"Este el kellett mondanom, hogy mit láttam. Meg kellett mutatnom a műveletüket. Utánóztam később gyakorlatban is, de rajtavesztettem s most itt vagyok a javítóintézetben."

Davenek ez az élettörténete. Dave megérdemli, hogy ott van, ahol van. Okuljon esetéből minden ifju. Növeljük erőssé akaratunkat, hogy mindennemű csábításnak ellen tudjunk állni. Kövessük a szülői tanácsát, hibánkat ismerjük be, büntetéstől ne féljünk, ha arra rászolgáltunk. A szülői vezető kéz a jó uton, a tisztesség útján igyekszik megtartani bennünket. Legyünk gerincesek, ütést-verést ne tűnjünk el senkitől se, térjünk ki az utjából annak, aki veréssel akar bennünket rosszra kényszeríteni. A jó utra térni sohasem késő, de különösen idejénvaló akkor, amikor első ízben kellene elkövetnünk olyan bűnt, amiért az igazságszolgáltatás szabadságunk elvesztésére ítél. Ugy-e, Dave?!